

PHSR

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho
rozvoja obce Zemplínska Nová Ves

PHSR

na obdobie r. 2022 až 2027 s výhľadom na r.2030

Identifikačné údaje obce

Názov obce: Zemplínska Nová Ves		Kód obce: 544001
Okres: Trebišov		Počet obyvateľov: 925
Kraj: Košický		Rozloha katastra: 1072 ha
Zmienka o vzniku obce: 1263 - 1290		Dátum schválenia:
Zástupca obce: Ing. Kamil Bodnár	tel: 056/6685441	E-mail: ouznves@gmail.com

Spracoval: Ing. Viliam Kuruc PhD, Ing. Peter Kubičko, PhD
(júl, 2022)

PHSR

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Zemplínska Nová Ves

Dokument programu rozvoja obce obsahuje popis a analýzu východiskových podmienok územia, špecifikuje víziu a ciele rozvoja obce, ich vzťahy a spôsob zabezpečenia pre ich realizáciu formou projektov. V ďalšom cykle programovania sa vyžaduje podrobná analýza prioritných problémových oblastí cieľov pre spracovanie konkrétnych projektov a ich finančné a organizačné zabezpečenie. Tento dokument je aktualizovanou verziou predchádzajúceho PHSR (na obdobie r. 2015 až 2020 s výhľadom na r.2025) na nové programovacie obdobie (r. 2022 až 2027 s výhľadom na r.2030). Stručný výťah obsahu PHSR je spracovaný v samostatnom dokumente „Aktualizácia cieľov a projektov PHSR na obdobie r. 2022 až 2027“

Obsah

1. Úvod

- 1.1 Konceptia programu
 - 1.1.1 Zdôvodnenie
 - 1.1.2 Cieľ programu
 - 1.1.3 Princípy programu
 - 1.1.4 Finančné zabezpečenie rozvoja
 - 1.1.5 Základné dokumenty rozvoja
 - 1.1.6 Podklady pre spracovanie programu
- 1.2 Štruktúra a obsah programu
 - 1.2.1 Požiadavky na obsah programu
 - 1.2.2 Štruktúra a obsah dokumentu PHSR obce
 - 1.2.3 Základné pojmy

2. Analytická časť

- 2.1 Analýza potenciálu
 - 2.1.1 Základné údaje územia
 - 2.1.2 Ľudské zdroje
 - 2.1.3 Sociálna infraštruktúra
 - 2.1.4 Ekonomika
 - 2.1.5 Technická infraštruktúra
 - 2.1.6 Životné prostredie
- 2.2 Analýza problémov
 - 2.2.1 Silné stránky (rezervy)
 - 2.2.2 Slabé stránky (bariéry)
 - 2.2.3 Príležitosti (možnosti)
 - 2.2.4 Riziká (ohrozenia)
 - 2.2.5 Súhrnná analýza SWOT

3. Strategická časť

- 3.1 Stratégia a ciele programu
 - 3.1.1 Vymedzenie smeru stratégie
 - 3.1.2 Vízia územia
 - 3.1.3 Cieľové skupiny stratégie
 - 3.1.4 Strategické ciele
 - 3.1.5 Relevantnosť strategických cieľov voči vyšším programom
 - 3.1.6 Štruktúra cieľov obce
- 3.2 Špecifické ciele programu
 - 3.2.1 Strategický cieľ č.1 - Zlepšenie infraštruktúry
 - 3.2.2 Strategický cieľ č.2 - Rozvoj podnikania a ľudských zdrojov
 - 3.2.3 Strategický cieľ č.3 - Riešenie životného prostredia

4. Programová časť

- 4.1 Zabezpečenie stratégie programu
- 4.2 Návrh projektov na realizáciu programu
 - 4.2.1 Návrh hlavných rozvojových aktivít
 - 4.2.2 Projekty rozvoja
 - 4.2.3 Návrh projektov rozvoja obce

5. Realizačná časť

- 5.1 Problémy, ciele a projekty pre najbližšie obdobie
- 5.2 Plán realizácie programu
 - 5.2.1 Finančný plán
 - 5.2.2 Štrukturálne a ďalšie podporné fondy EU
- 5.3 Etapy a postup realizácie programu
 - 5.3.1 Hlavné etapy programu
 - 5.3.2 Nositelia programu a typových projektov rozvoja
 - 5.3.3 Odhadovaný časový rámec (harmonogram) realizácie programu.
- 5.4 Organizácia a manažment
 - 5.4.1 Organizácia programu
 - 5.4.2 Manažment programu

Prílohy

- 1. Zoznam skratiek
 - 2. Zoznam zdrojov informácií
 - 3. Dotazník aktualizácie (dotazník starostu, problémy a požiadavky)
 - 4. Dotazník občanov (problémy a návrhy)
 - 5. Dotazník poslancov, zhrnutie odpovedí
- Aktualizácia cieľov a projektov PHSR na obdobie r. 2022 až 2027 (zhrnutie aktualizácie, samostatný dokument)

1. Úvod

1.1 Koncepcia programu

Program rozvoja spracovaný na základe objednávky zastupiteľstva obce vychádza z nových pohľadov na vzťah územného plánovania a regionálnej politiky, ktoré sa v súčasnosti na konceptuálnej úrovni stále viac zblížujú a v častiach aj prelínajú. Ich spoločný kontext je obsiahnutý v pojme "*Politika priestorového plánovania*", ktorá predstavuje zasahovanie zmien v územnej štruktúre podľa stanovených cieľov.

Proces, ktorý zastrešuje všetky činnosti týkajúce sa priestoru, územia a rozvoja činnosti obce alebo regiónu je zložený:

- z územného plánovania (územie),
- regionálnej politiky (hospodárska politika),
- a sektorovej (funkčná) politiky.

Súčasný stav tohto procesu na úrovni obce je dokumentovaný v tomto materiáli vo forme formulovania stratégie rozvoja na stanovené obdobie a spôsobu jej zabezpečenia.

1.1.1 Zdôvodnenie

Pre spracovanie programu rozvoja sú tieto dôvody:

- a) Program rozvoja je potrebné spracovať na základe zákona č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja, ktorý stanovuje "vypracovávať, schvaľovať, riadiť a pravidelne vyhodnocovať plnenie programu rozvoja obce".
- b) Doterajší Program rozvoja, ktorý bol spracovaný na obdobie 2015 až 2020 je potrebné aktualizovať v zmysle tohto zákona a jeho novely 309/2014 z 31.7.2014 z dôvodu nových programov vyššej úrovne na r. 2021 – 2027, ako aj na základe nových podmienok obce.
- c) Je nevyhnutným formálnym dokumentom ako podklad pre žiadosti o podporu na rozvoj zo štrukturálnych fondov EÚ a iných zdrojov na základe projektov.
- d) Po verejnom odsúhlasení (občanmi, zastupiteľstvom) je hlavným strategickým plánovacím dokumentom na obdobie 5 až 10 rokov, ktorý integruje záujmy, zámery a zdroje všetkých, ktorí na danom území žijú alebo vyvíjajú akúkoľvek činnosť.

1.1.2 Cieľ programu

Dokument formuluje stratégiu rozvoja obce na obdobie 5 až 10 rokov.

- Hlavnou úlohou programu je vytvorenie takej rozvojovej stratégie na lokálnej úrovni, ktorá na základe princípu partnerstva v rámci cyklického a iteračného charakteru plánovacích a programovacích činností vedie k inicializácii predovšetkým vlastných zdrojov na základe spolupráce a integrovania záujmov k prospechu a dynamickému rozvoju celého územia.
- Stratégia programu rozvoja je vyjadrená strategickými cieľmi, ktoré sú rozpracované do špecifických cieľov tak, aby sa program stal hlavným nástrojom pre činnosti usmerňovania a koordinácie opatrení a úloh na zabezpečenie týchto cieľov.

- Zabezpečenie cieľov (jeho opatrení a úloh) je vykonávané na základe spracovania projektov. Projekt čiastkovo alebo úplne realizuje príslušný cieľ. Je chápaný ako proces (súbor činností) od prípravy, spracovania projektovej dokumentácie až po realizáciu, monitorovanie, uzatvorenie projektu a vyhodnotenie naplnenia cieľa (nie je to len projektová dokumentácia).
- V súlade s požiadavkami EU (prístupu "zdola-hore" a princípu partnerstva) je vhodné, aby sa obce združovali do mikroregiónu a koncentrovali zdroje (princíp koncentrácie). Program je potom podkladom a slúži tiež ako nástroj na tvorbu a koordináciu stratégie na vyšších programovacích úrovniach.

1.1.3 Princípy programu

PHSR obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v stratégii SR a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný s väzbou na územnoplánovacia dokumentáciu obce.

Program rozvoja obce má byť dokumentom rozvoja založenom na prístupe "zdola-hore", princípe partnerstva a v súlade s citovaným zákonom podľa ktorého obec:

- spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu,
- poskytuje súčinnosť pri príprave a realizácii programu VÚC v území regiónu,
- poskytuje súčinnosť pri príprave regionálnych operačných programov,
- spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových spoločných zámerov viac obcí,
- zriaďuje s inými obcami združenie obcí k ekonóm.-sociál. rozvoju obce a VÚC,
- spracováva stanovisko k programom regionálneho rozvoja.

Jednou z hlavných požiadaviek na program obce je, aby bol relevantný voči stratégii rozvoja celého regiónu formulovanej vo vyšších programových dokumentoch. V tomto prípade predložený dokument je spracovaný predovšetkým v súlade so zameraním na:

- Program Slovensko 2021 – 2027 (Partnerská dohoda, Strategický investičný plán)
- Súvisiace sektorové a územné stratégie
- PHSR Košického samosprávneho kraja (vstupná správa k PHRSR/IUS 2021-2027)

1.1.4 Finančné zabezpečenie rozvoja

na podporu regionálneho rozvoja možno použiť prostriedky:

- verejných zdrojov: z rozpočtu štátu, VÚC, obcí a štátnych fondov
- súkromných zdrojov fyzických a právnických osôb
- úvery a príspevky medzinárodných organizácií

doplňkovým zdrojom sú:

- prostriedky z fondov EU
(predovšetkým: štrukturálny fond na rozvoj regiónov, kohézny fond na oblasť životného prostredia a európsky fond rozvoja s medzinárodným partnerstvom)

prijemcovia môžu byť:

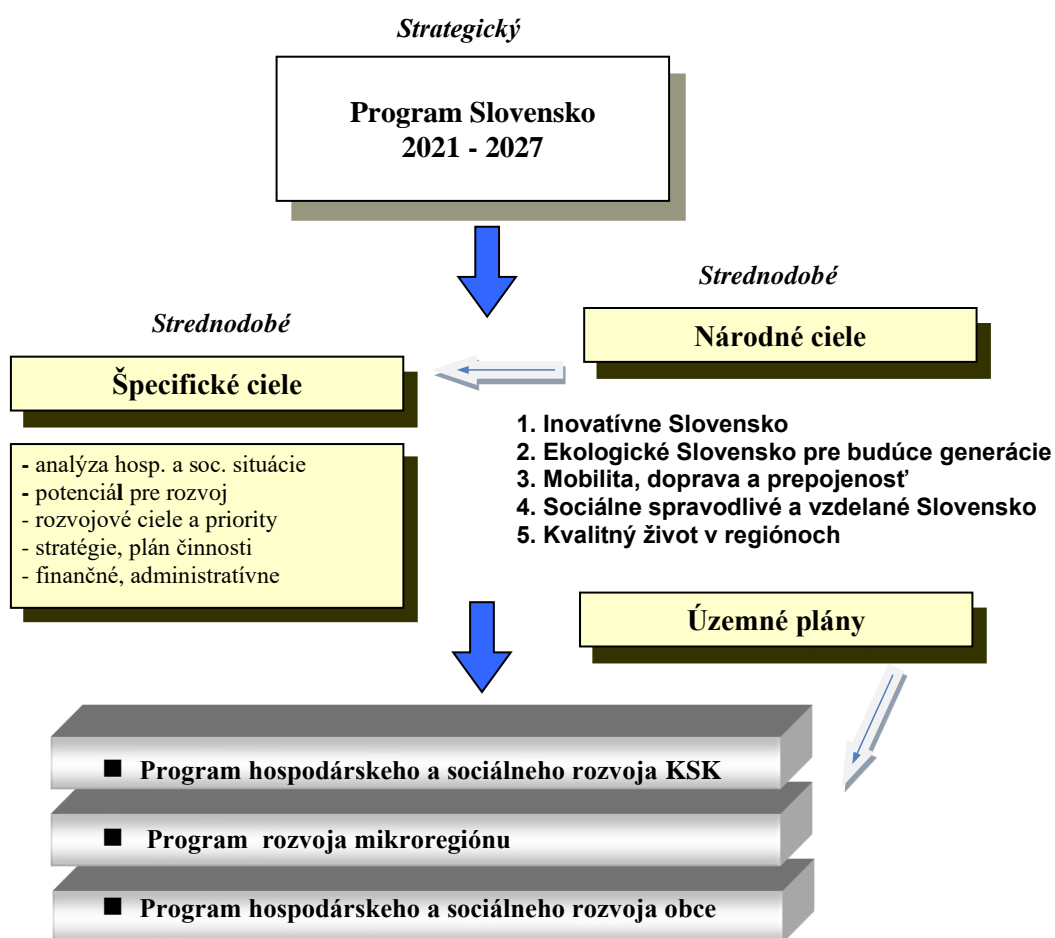
- podnikateľské subjekty, obce a nimi založené právnické osoby, združenia obcí,
- neziskové, právnické osoby, ktoré predložia projekt v súlade s programami rozvoja

Financovanie z verejných zdrojov a fondov EU je stanovené legislatívnym rámcom a príslušnými smernicami a predpismi.

1.1.5 Základné dokumenty rozvoja

Program obce vo svojich špecifických cieľoch sleduje ciele rozvoja, ktoré sú formulované vo vyšších plánovacích dokumentoch, ktorými sú:

- Program Slovensko 2021 – 2027
- Súvisiace sektorové a územné stratégie
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja VÚC

PHSR viaže aj na ďalšie strategické a plánovacie dokumenty SR a regiónu. Tento program spracovaný na úrovni NUTS V môže byť podkladom pre úroveň mikroregiónu.

1.1.6 Podklady pre spracovanie programu

Pre spracovanie programu boli použité tieto hlavné dokumenty a informácie:

- špeciálne dotazníky pre občanov a samosprávu (dotazník rozvoja, potenciálne možnosti, dotazník analýzy, dotazník hodnotenia)
- dotazníky aktualizácie (zmena charakteristík obce, hlavné problémy, nové ciele a priority, hlavné projekty na r. 2022 - 2027)
- podklady územného plánu, štatistické a iné verejné údaje a miestneho úradu
- konzultácie a prerokovanie problémov s predstaviteľmi samosprávy obce

1.2 Štruktúra a obsah programu

1.2.1 Požiadavky na obsah programu

Obsah programu vychádza zo zákonom stanovených požiadaviek na tento typ dokumentu. Základnou požadovanou štruktúrou sú tieto dve časti:

- Analyticko-strategická časť
- Programová časť

Analyticko-strategická časť má mať tento obsah:

- a) súhrnná geografická, kultúrno-historická a sociálno-ekonomická charakteristika obce a charakteristika stavu vybavenosti a obsluhy územia obce
- b) hodnotenie a analýza hospodárskej situácie, sociálnej situácie, environmentálnej situácie a situácie v oblasti kultúry a vybavenosti a obsluhy územia obce
- c) analýza väzieb strategických dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce
- d) určenie rozvojového potenciálu a limitov rozvoja územia obce, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce
- e) stratégia rozvoja obce, pri zohľadnení jej vnútorných špecifik, ktorá určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce
- f) analýza finančných potrieb a možností financovania PHSR obce

Programová časť má obsahovať:

- a) zoznam opatrení a aktivít pre zabezpečenie realizácie PHSR obce
- b) inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR obce
- c) finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHSR obce
- d) systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR s merateľnými ukazovateľmi
- e) časový harmonogram realizácie PHSR obce

1.2.2 Štruktúra a obsah dokumentu PHSR obce

Tento dokument je zložený v podstate z týchto hlavných blokov:

- analytická časť
- strategická časť
- programová časť
- realizačná časť

a) analytická časť

Analytický blok zahŕňa popis potenciálu v relevantných oblastiach ktoré sú špecifické pre obec. Na základe popisu potenciálu je vykonaná podrobná analýza a jej zhrnutie. Je základom pre formulovanie reálnych cieľov.

Zahŕňa popis všeobecných charakteristík obce z hľadiska jej postavenia v území regiónu, prírodných podmienok, štruktúry obyvateľstva a osídlenia, ekonomiky, technickej a sociálnej infraštruktúry a ďalších údajov s dôrazom na špecifiká obce.

Charakteristiky boli spracované na základe špeciálnych dotazníkov rozvoja, plánovacích podkladov územnej politiky a údajov miestneho úradu.

Popis situácie potenciálu rozvoja je podrobený analýze tak, aby bolo možné získať prehľad o možnostiach smerov rozvoja. Vlastná analýza umožnila po zhodnotení vymedziť rámec možnosti a obmedzení pre ciele programu.

b) strategická časť

Druhý blok je najdôležitejší. Je zostavený s ohľadom na formulovanie stratégie. Tá určuje smerovanie a zámery pre riešenie problémov rozvoja na stanovené obdobie. Stratégia rozvoja je vyjadrená strategickými cieľmi s podrobnejšími špecifickými cieľmi, výberom priorít rozvoja a špecifikáciou opatrení alebo až úloh na ich zabezpečenie. Je spracovaná na základe analytickej časti a záverov SWOT.

Štruktúra cieľov je zostavená z pohľadu špecifik vybraných problémových oblastí obce tak, aby ich bolo možné podporiť porovnávaním relevantnosti k vyšším programom v súlade s politikou rozvoja SR a plánovacích dokumentoch VÚC).

c) programová časť

Tento blok obsahuje v podstate akčný plán programu. Zabezpečenie jednotlivých cieľov formou projektov. Dôležité sú hlavne projekty, ktoré chce obec realizovať v najbližšom období (do piatich rokov)

Vyhľadávanie, vyhodnotenie a príprava vhodných projektov, ktoré vychádzajú z cieľov a riešia problémy obce s ohľadom možnosti zabezpečenia finančných zdrojov, ako využiť súčasný majetok, na zosúladienie záujmov a vytváranie nových partnerských vzťahov sú záverečným programovej časti.

V tejto časti boli dominujúce predovšetkým konzultácie, získané informácie a výsledky prerokovania cieľov na úrovni predstaviteľov samosprávy a obyvateľov obce.

d) realizačná časť

Posledný blok obsahuje manažment programu resp. riadenie naplňovania cieľov formou realizácie jednotlivých projektov. Preto nosnou časťou a záverečným štádiom stratégie je výber typových projektov pre hodnotenie reálnosti cieľov. Je stanovený plán programu a spôsob jeho zabezpečenia

Proces manažmentu (kontrola, monitoring, hodnotenie) má byť vykonávaný na základe plánu programu (finančný, časový plán, organizačné zabezpečenie), ktorý rešpektuje podmienky na realizáciu a hodnotenie úspešnosti stratégie formou realizácie jednotlivých projektov rozvoja.

Finančný, časový plán postupu a organizačné zabezpečenie je zostavené podľa konkrétnych podmienok obce pre realizáciu a predpokladaných možnostiach zdrojov. Proces plánovania má cyklický a iteračný charakter, nie je to jednorazový akt. V tomto procese je treba hľadať možnosti financovania aj z fondov EÚ.

Záver

Konečným aktom programu je verejné prerokovanie a odsúhlasenie samosprávnym orgánom. Dôležité je odsúhlasenie cieľov, priorít a projektov. Po odsúhlasení je PHSR zverejnený.

1.2.3 Základné pojmy

Trvalo udržateľný rozvoj

Je podmienkou rozvoja, ktorý obmedzuje výnosy požiadavkou trvalého zachovania rozsahu služieb a kvality zdrojov v danom území. Pre neobnoviteľné zdroje berie v úvahu neustálu potrebu nahradzovania zdrojov. Pre obnoviteľné zdroje je to miera využívania do limitu regeneračných schopností.

Strategický cieľ

Predstavuje víziu, pohľad do budúcnosti, ktorý chceme dosiahnuť v danom území do bližších 5 až 10 rokov. Predstava života obyvateľov obce/mikroregiónu a životných podmienok v časovom horizonte na koniec ktorého sme schopní reálne dospieť. Vízia je ekvivalentom pojmu strategický, globálny cieľ, hlavný strategický cieľ.

Priorita

Všeobecne predstavuje prednosť pred niečím, prednostný význam alebo právo, dôležitosť a prvenstvo v poradí. Pre tvorbu programov je pojem možné využiť pre stanovenie poradia (ohodnotenie) dôležitosti riešenia jednotlivých problémov zo zoznamu problémov. Poradie potom určuje, ktoré preferované problémy máme riešiť v projektoch.

Špecifický cieľ

Odvođený zo strategického cieľa s nadväznosťou na prioritu. Špecifický cieľ má byť merateľný. Má mieru, ktorej hodnoty vyjadrujeme pomocou merateľných jednotiek (počet osôb, bytov, obyvateľov, pracovné miesta, km, m², eur a pod). Ciele, ktoré chceme dosiahnuť v danom čase a danom priestore obce alebo regiónu sú stanovené hodnotami týchto mier.

Opatrenie

Prostriedok, ktorým po určitú dobu zabezpečujeme príslušnú prioritu. Ako súbor podmienok pre riešenie projektov a finančných podpor k jednému cieľu.

V programoch predstavuje konkretizáciu cieľov priority (napr. definíciu činností, ktoré program podporuje, kritéria pre výber projektov a ich sledovanie, kritéria pre žiadateľov podpory, pravidlá financovania).

Činnosť (aktivita)

V rámci programov a projektov je chápaný ako vecne, časovo, finančne, organizačne alebo inak vymedzený samostatný prvok, zahrňujúci skupinu krokov alebo podrobnejších úloh vykonávaných v procese programu/projektu so svojimi hmotnými alebo nehmotnými vstupmi a výstupmi (výsledkami).

2. Analytická časť

2.1 Analýza potenciálu

Popis potenciálu je vykonaný v prehľadnej štruktúre podľa problémových oblastí spracovaných na základe dotazníkov. Obsahuje popis charakteristík (postavenie a väzby územia v regióne, prírodné podmienky, štruktúru obyvateľstva a osídlenia, ekonomiku, technickú a sociálnu infraštruktúru a ďalšie) obce. Bol naplňovaný na základe podkladov a konzultácií s jednotlivými predstaviteľmi samosprávy obce.

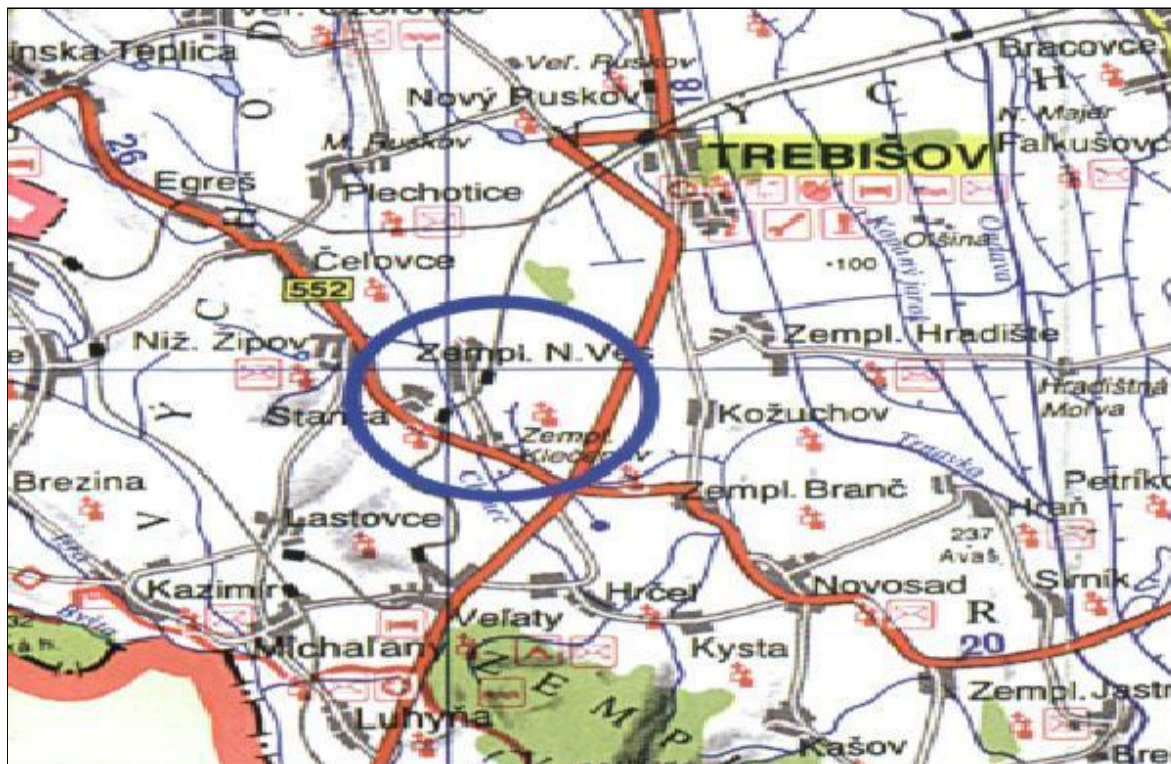
Popis stavu jednotlivých charakteristík obce s dôrazom na jej špecifiká zhrňuje informácie, ktoré sú významné pri hľadaní využitia existujúceho potenciálu. Je to pre potreby analýzy problémov a ich príčin, definíciu cieľov, tak aj pre následne využitie pre projekty (prípravu, posudzovanie, hodnotenie) v širších súvislostiach rozvoja obce.

Popis potenciálu je zameraný na tieto hlavné oblasti:

- a) Základné údaje územia
- b) Ľudské zdroje
- c) Sociálna infraštruktúra
- d) Ekonomika
- e) Technická infraštruktúra
- f) Životné prostredie

Každá časť je doplnená tabuľkou so základnými charakteristikami oblasti.

2.1.1 Základné údaje územia

Obec (charakteristika)

Zemplínsku Novú Ves tvoria v podstate dve obce Zemplínsky Klečenov a Úpor s celkovým počtom 925 obyvateľov (došlo k nepatrnému poklesu (o troch obyvateľov). Obec leží v juhozápadnej časti Východoslovenskej nížiny (125 m.n.m.) s hodnotnou geografickou polohou medzi mestom Trebišov a severnou časťou Tokajskej vinohradníckej oblasti. Rozloha katastra je 1.072 ha. Prvá zmienka vzniku obce je z roku 1263 a 1290. Najväčšiu časť katastra tvorí orná pôda. Osídlenie je typické s hustou zástavbou starej vidieckej časti orientovanou pozdĺž komunikácie s centrom okolo kostolov a novej zástavby rodinných domov. Ďalší rozvoj územia bude riešený v súlade s územným plánom (2008).

Väzby

Hlavným rozvojovým polom obce je blízke (10 km) mesto Trebišov, ktoré určuje jeho hlavné väzby. Pomerne blízko (cca 22 km) je medzinárodná hranica s Maďarskom. Ďalšiu významnú väzbu tvorí bezprostredné susedstvo s Tokajskou vinohradníckou oblasťou a významné železničné dopravné spojenie nadregionálnej rozvojovej sídelnej a komunikačnej osi v priestore Zvolen - Rožňava - Košice - Ukrajina. Železničná stanica je v časti obce Úpor. Tieto väzby územia v širších súvislostiach vytvárajú základné predpoklady a podmienky v ďalšom rozvoji obce.

Oblasti

Charakteristiku obce vytvárajú 4 kostoly (dva v každej obci). Na rozohraní katastra obce preteká potok Helmec, ktorý vyžaduje úpravy brehov. V katastri obce sa nachádza menší ale hodnotný Klečenovský lesík, ktorý je vhodný na zveľadenie a ochranu. Charakteristikou obce je aj rozdelenie časti obce (sú dva katastre) Klečenov a Úpor železnicou. Neďaleko je široko-rozchodná železničná trať. Celkovo je územie vysunuté do poľnohospodárskej krajiny. Pre ďalšie rozvojové zámery obce je potrebné vykonať aktualizáciu územného plánu.

Infraštruktúra

Obec je napojená na základné siete plynu, elektriny a telekomunikácie. Na vodovodnú sieť je obec napojená 90% podielom. Využívajú sa aj vlastné studne. Chýba časť vodovodu a kanalizácia. V rámci rozvoja plánuje vybudovať verejnú kanalizáciu s napojením na čističku odpadových vôd. Vykurovanie je riešené s 86% podielom plynom, zvyšok drevom. Územím prechádzajú nadradené koridory ropovodu a plynovodu. V oblasti infraštruktúry ďalší rozvoj je smerovaný na vybudovanie chýbajúcich sietí a modernizáciu častí, ktoré sú v zlom stave.

Dokumentácia

Obec má územno-plánovacia dokumentáciu, ktorú je potrebné v súčasnosti aktualizovať. Má k dispozícii základnú mapu katastra, údaje o nehnuteľnostiach a podnikateľských subjektoch. Obec realizovala niekoľko projektov rozvoja pomocou fondov EÚ. Ďalšie údaje, ktoré charakterizujú obec sú uvedené v dotazníkoch rozvoja a v ÚPD.

Charakteristika územia

Pôdny fond (ha/%)	Rozloha katastra: 1.072		
	Poľnohospodárska pôda (ha): 965 ha		
	orná (ha): 878 ha	trvalé trávnaté porasty: 26,5	záhrady: 23,8
	lesy (ha): 0	zastavaná plocha: 85.5	vodná plocha: 12,6
	Ostatná plocha (ha): 19,4		

2.1.2 Ľudské zdroje

Obyvateľstvo

Počet trvalo žijúcich obyvateľov v obci je 925, muži 441, ženy 484. Prírastky obyvateľstva mali doteraz mierny vzrastajúci trend. Prognózou je naďalej len mierny nárast až stagnácia. Obyvateľstvo je s 98% slovenskej národnosti, 0,8% je české a len 0,3% rómske zastúpenie. Z obci je 48% obyvateľov rímskokatolíckeho, 35% gréckokatolíckeho, 4,4% reformovaného, 5,8% pravoslavného. Obec má priaznivý demografický vývoj, občanov nad 15 rokov je 753, do 15 rokov 175. Priemerný vek obyvateľstva je 38 rokov. Obec v rámci rozvojového plánu bude venovať pozornosť všetkým zastúpeniam obyvateľstva, ale hlavne rómskej komunite (v časti Úpor predstavuje až 23%)

Bývanie

Prevažná väčšina obyvateľov býva v rodinných domoch. Celkový počet domov v obidvoch častiach je 237. Z toho je niekoľko nevyužívaných a jeden prechodne obývaný. Obložnosť bytov je priaznivejšia než je priemer v SR. V obci v súčasnosti rastie záujem o výstavbu rodinných domov. Počet záujemcov o výstavbu obec neregistruje. Okrem zvyšovania kvality bývania v rodinných domov zlepšením infraštruktúry obec sústreďuje svoju pozornosť na úpravy a skrášlenie priestranstiev v okolí rodinných domov. Ďalšou plánovanou aktivitou je výstavba nájomných bytov pre mladé rodiny.

Zamestnanie

16% nezamestnanosť v obci je len málo vyššia ako je priemer v SR. Zaujímavý je pomer nezamestnaných (muži 96%, ženy 57%). Miera nezamestnanosti je daná podobne ako v okolitých obciach vysokým podielom rómskeho etnika na celkovom počte obyvateľov. Súčasný trend nezamestnanosti je mierny pokles. Prevažná väčšina obyvateľov v produktívnom veku pracuje v poľnohospodárstve, menej v priemysle a službách. V oblasti ľudského potenciálu (produktívny 55,5%, predproduktívny 22,8% a 21,7% poproduktívny) je rozvoj zameraný na politiku zamestnanosti.

Vzdelanie

Kvalifikačná štruktúra je priemerná. Dobrú úroveň má stredoškolské vzdelanie s rôznym zameraním. Kvalifikačná štruktúra vyhovuje súčasným potrebám. Existuje tu voľná pracovná sila. Dopyt na trhu práce je však malý. Obec môže zapojiť niektoré skupiny obyvateľov do rozvoja obce. Podmienkou rozvoja aktivít obyvateľov je ich vzdelávanie (zahrnúť do vzdelávacích aktivít obce).

Charakteristika ľudských zdrojov

Obyvateľstvo (počet),%	Trvalo žijúci v obci: 925	muži: 441	ženy: 484
	Národnosť, Slovenská: 98%	Maďarská: 0,1%	Česká: 0,8%
	Vierovyznanie, Rím-kat.: 48%	Grécko-kat.: 35%	Ref.cirkev: 4,4%
	Pravoslávne: 5,8%	Ostatní: 6,8%	
	Nezamestnanosť: 16%	Muži: 96%	Ženy: 57%
	Vek, predproduktívny: 24%	produktívny: 55%	poproduktívny: 21%
Bývanie (počet)	Počet domov: 261	Neobývaných: 10	Schátrané:
	Počet bytov:	Záujem o byty/áno	Sociálne:

2.1.3 Sociálna infraštruktúra

Služby

Občianska vybavenosť v oblasti obchodnej siete je zastúpená dvoma predajňami. Predajne majú základný sortiment potravín a zmiešaný tovar. Sú tu dve pohostinstvá. Po jednom v každej časti obce. Obchodná sieť v obci nie je vyhovujúca. Nedostatočne rozvinuté služby bránia aj rozvoju cestovného ruchu. Občania chýbajúce služby využívajú v neďalekom meste Trebišov. Je potrebné uvažovať s rozšírením služieb.

Zdravotníctvo

Obec nemá zdravotné stredisko ani zriadenie sociálnej starostlivosti. Obyvatelia využívajú služby zdravotnej starostlivosti v Trebišove a v susednej obci (Nižný Žipov, 5 km). V súčasnosti obec nemá zariadenia zdravotnej starostlivosti. Obec zabezpečuje dopravu k lekárskej starostlivosti do Trebišova a Nižného Žipova. Zdravotný stav obyvateľstva obce je priemerný. Snahou obce je zlepšiť zdravotné a sociálne služby pre starých a chorých občanov.

Školstvo

Obec má vlastnú základnú (1-4. ročník) a materskú školu bez detských jasí. Pri základnej škole je školský klub. Najbližšie ďalšie vzdelávacie centrá sú v Trebišove (10 km). Rekonštrukcia ZŠ a MŠ už bola a v časti Úpor bola dokončená školská jedáleň a dobudované sociálne zariadenia. Cieľom je vybudovanie telocvične pri základnej škole. Vzhľadom na veľkosť obce väčší rozvoj sa v tejto oblasti nepredpokladá. Snahou obce je podporiť aktivity základnej školy (mimoškolské aktivity, záujmové krúžky).

Kultúra

V obci sú 4 kostoly. V časti Úpor je nový rímskokatolícky a starý gréckokatolícky. V časti Klečenov je novší rímskokatolícky a pravoslávny. V obci sú filiálky všetkých vierovyznaní, kaplnka, socha Panny Márie a židovský cintorín. V každej časti obce je cintorín, dom smútku a kultúrny dom. Knižnica je v priestoroch obecného úradu. Klub dôchodcov funguje vo forme miestnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska. Je tu aktívny folklór (Jarina, Klečenovčanka). Obec má pravidelné kultúrne akcie, organizujú sa folklórne slávnosti, folklórne slávnosti seniorov, stretnutie rodákov, posedenie v rámci mesiaca úcty starším. Cieľom je zvýšiť aktivitu obyvateľstva, podporiť rozvoj kultúrnych a športových aktivít občanov a zapojiť predovšetkým mladých.

Šport

Pre šport má obec dve trávnaté ihriská, ktoré sú vo vyhovujúcom stave, multifunkčné ihrisko (tenis, malý futbal, basketbal), dve asfaltové ihriská, dopravné ihrisko, detské ihrisko a nové workoutové ihrisko. Okrem futbalu (FK Tatran Úpor) v obci pôsobí Klub rekreačného športu. V obci sa organizujú súťaže v stolnom tenise, nohejbale, malom futbale, preteky v behu, duatlone a pod.

Ostatné

V novej budove obecného úradu je okrem úradu tiež kultúrny dom, pošta a hasičská zbrojnica.

Obec má dobrovoľný hasičský zbor s vozidlom Iveco Daily a protipovodňovým vozíkom. V časti Zemplínsky Klečenov pôsobí poľovnícke združenie, v časti Úpor územný spolok SČK. Význam pre ďalší rozvoj má podpora agroturistiky. V obci je tradičný sedliacky dom a dve izby tradícií s krosnami. Do budúcnosti je vhodné zakomponovať zariadenia pre očaká-

vané aktivity mikroregiónu „Tokajskej vinohradníckej oblasti“ a „Rovina“ v oblasti turistiky resp. agroturistiky.

Charakteristika sociálnej infraštruktúry

Obchod, služby	Predajne (počet): 2	Sortiment: základný	Služby:
Zdravotníctvo	Zdravotné stredisko/lekár: nie, lekár v Trebišove a Nižnom Žipove		
	Iné zdravotné a sociálne služby: nie		
Kultúra, školy, šport	Materská škôlka: 1	Základná škola: 1	Stredná škola:
	4xKostol , 2xcintorín + židovský, kaplnka a socha Panny Márie	2x kult. dom	8 x ihrisko
	Športové kluby: futbalový, FK Tatran Úpor, Klub rekreačného športu		
Ostatné	Folklor – Jarina, Klečenovčanka, spolok Červeného kríža, DHZ-O, poľovnícke združenie, Jednota dôchodcov		Pošta, hasičská zbrojnica

2.1.4 Ekonomia

Podnikanie

Podnikateľská činnosť je charakterizovaná piatimi väčšími podnikateľskými subjektami. Z toho je 7 typu s.r.o. Všetky podnikateľské subjekty sú súkromné. Podľa počtu zamestnancov sú to malé podniky. Dva podniky sú s počtom zamestnancov v intervale od 11 do 50 zamestnancov. Väčšie podnikateľské subjekty v obci nie sú. Z celkového počtu subjektov sú 22 živnostníci, 6 subjektov má slobodné povolanie a 14 subjektov sú samostatne hospodáriaci roľníci (na pôde v rozsahu 30 až 150 ha). Takmer všetky podnikateľské subjekty sú zamerané na Poľnohospodárstvo (predovšetkým na rastlinnú výrobu, čiastočne živočíšnu).

Priemyselná výroba je zastúpená jedným subjektom (výroba betónových plotov a jedna firma (AgroTim) pôsobí v oblasti predaja a servisu poľnohospodárskej techniky.

Charakteristika činnosti

Podnikateľská činnosť je charakterizovaná malým záujmom obyvateľstva. Celkovú ekonomickú situáciu obce je možno charakterizovať ako stagnácia a úpadok. Územné danosti a väzby však poskytujú potenciálne možnosti hlavne z hľadiska dopravného spojenia (cestná, železničná, líniové siete) ako aj voľnej pracovnej sily (časť zamestnaných odchádza za prácou mimo obec).

Hlavnými podnikateľským subjektmi sú firmy Agrochem, AgroTim, MoVeEr a Agrokurz, T-agros. Prvé tri poskytujú širšie možnosti zamestnania v obci. Firma Agrochem (s.r.o.) vykonáva činnosti v oblasti nákupu a predaja agrochemikálii, hnojív a osív. Druhou skupinou sú činnosti výroby a predaja poľnohospodárskych produktov. Firma AgroTim pôsobí v oblasti predaja a servisu poľnohospodárskej techniky a náhradných dielov. Ďalej poskytuje rôzne služby v poľnohospodárstve (orba, spracovanie pôdy, sejba, ochrana a výživa, spracovanie krmovín zber poľnohospodárskych produktov) a vykonáva prestavbu aplikačnej techniky. Podnikateľské subjekty zamestnávajú z väčšej časti občanov obce.

Obec nemá nerastné suroviny. (Okrem zeminy pre výrobu nepálených tehál.) Možnosti sú vo využití aj alternatívnych zdrojov. Majetkové podmienky obce nedovoľujú väčšie investície. Má však nástroje pre podporu podnikania v obci. Obec má poľnohospodársky charakter hlavným potenciálom je pôda. Nové možnosti s touto väzbou poskytuje výroba environmentálnych (zdravých a bezpečných potravín) s väzbou na agroturistiku (s využitím agro firiem

pôsobiacich v obci). Sú tu vhodné podmienky na včelárstvo a výrobu potravín vzhľadom k relatívne neznečistenému životnému prostrediu aj pre pestovanie zeleniny. Program obce by mal sledovať predovšetkým podporu malým podnikateľom a farmárom s týmto zameraním. Sprievodnými aktivitami by mal byť rozvoj služieb a príležitosť pre obnovu remeselnej výroby z domácich zdrojov.

Ekonomická charakteristika

Podnikateľské subjekty	Celkový počet: 36		
	živnostníci: 22	s.r.o/a.s : 7	súkromní roľníci.: 14
Priemysel	Výroba (druh): poľnohospodárska výroba, výroba betónových plotov, servis čerpadiel		
	Remeselná výroba (druh): drevovýroba		
Hospodárska činnosť	Poľnohospodárstvo, (druh): rastlinná, živočíšna		
	Lesné hospodárstvo: nie		

2.1.5 Technická infraštruktúra

Doprava

Dopravné napojenie na obce je cestami II triedy (napojenie II/552 Košice - Trebišov). Nachádza sa tu vlaková stanica pre osobné vlaky na trase Michal'any Humenné s napojením na trať Košice – Čierna n/Tisou medzinárodného významu a širokorozchodná trať. Dopravné spojenie je tiež autobusom (20 spojov). Je to čiastočne koncová obec so zlým prestupom. Obec má vybudované chodníky s vyžadujúcou rekonštrukciou. Chýbajú cyklistické trasy pre rozvoj cestovného ruchu, má vybudované parkovacie plochy v centre oboch častí. Miestne komunikácie sú v zlom stave a vyžadujú úpravy. Rekonštrukciu vyžadujú čakárne na dopravu.

Voda

Má vybudovanú vodovodnú sieť s pitnou vodou, ktorá je v dobrom stave. Časť domácností využíva studne. Kvalita podzemných vôd je vyhovujúca. Zlá situácia je vo verejnej kanalizácii, ktorá nie je vybudovaná. V tomto prípade domácnosti používajú septiky a žumpy, ktoré znečisťujú prostredie. V programových cieľoch obce je zahrnutá realizácia kanalizácie a novej čističky. Aj keď ich výstavba je plánovaná už dlhú dobu stále nie je realizovaná. Na hranici katastra obce preteká potok Helmec, ktorý je znečistený. V programe by nemalo chýbať zabezpečenie čistoty potoka a úprava brehov a okolia..

Siete

Elektrické rozvody (bez trafostaníc) sú vedené vzdušne. V súčasnosti sú vyhovujúce. Dobrý stav je vo verejnom osvetlení obce. Obec je napojená na rozvod plynu. Vykurovanie je riešené s 90% podielom plynom, len málo tuhým palivom (drevom). Teplá voda je lokálna. Vedľa obce prechádzajú líniové koridory ropovodu a plynovodu. Jedným z hlavných cieľov obce pri rozvoji infraštruktúry je dokončiť vybudovať verejnú kanalizáciu a čističku.

Ostatné

Komunikačné telefónne siete v obci sú vedené vzduchom a sú v dobrom stave. Telefónna sieť obci vyhovuje. Počet liniek uspokojuje požiadavky. Obec má miestny rozhlas a optický internet s televíziou. S väzbou na susedné obce a mikroregión Tokaj a Roňava je potrebné rozširovať trasy pre cyklistov a upravovať ich tak, aby podporili cestovný ruch.

Charakteristika technickej infraštruktúry

Doprava	Cesty: miestne II	Spoje: SAD, železnica	Železnica: áno
Voda	Rieka: potok Helmec	Vodovod: áno	Stav: dobrý
	Kanalizácia: nie	Čistiareň: nie	Iné: žumpy, septiky
Teplo, Plyn, Elektrina	Vykurovanie: plyn, drevo	Rozvod plynu: 100%	Teplá voda: nie, lokálne
	Rozvod tepla: nie	El. vedenie: vzdušné	Vonkajšie osvetlenie: dobré
Telekomunikácie, Iné	Telefónny rozvod: dobrý	Miestny rozhlas: áno	Internet : optický

2.1.6 Životné prostredie

Prostredie

Výhodou do budúcnosti je, že životné prostredie územia medzi Zemplínskymi vrchmi a Slánskym pohorím nie je príliš zasiahnuté diaľkovými emisiami a nenarušujú ho žiadne veľké lokálne zdroje znečistenia (Vojany znížili emisie). Pozornosť si zasluhujú predovšetkým lokálne znečistenia v oblasti pôdy a priepustnosť septikov a žump. To si vyžaduje nové investície na vybudovanie kanalizácie. Kvalitu životného prostredia možno zlepšiť skrášlením verejných priestranstiev obce.

Odpad

Tuhý odpad z obce sa v súčasnosti odváža na skládku (vzdialenú až 18 km). V obci sú menšie divoké skládky. Problémom je znečistenie z pozostatku činnosti štátneho podniku Semex. Je vykonávaný separovaný zber domového odpadu. Mal by mať však väčšiu účinnosť s väzbou na recykláciu odpadu a ďalšie využitie. Obec má vlastnú kompostáreň (kapacita 100 t.), z dotácie Envirofondeu má traktor s vlečkou a čelným nakladačom. V rámci koncepcie odpadového hospodárstva by bola v tomto smere vhodná spolupráca so susednými obcami. Problému znečistenia odpadom musí obec venovať sústavnú pozornosť, vrátane osvedy.

Ochrana

V katastri obce je chránené vtáčie územie Ondavská rovina. V obci pôsobí poľovnícke združenie. Podobne chce zveľaďovať Klečenovský lesík a zabezpečiť čistotu potoka Helmec. V súčasnosti sú tieto objekty devastované. Pozornosť si pre ďalšie zámery (turistika, agroturistika) zasluhuje čistota a zveľaďovanie ďalších zaujímavých územných častí katastra obce čo by zvýšilo atraktivitu obce..

Hodnoty.

V obci nie sú evidované kultúrne pamiatky. Sú tu štyri kostoly. Gréckokatolícky má chránený oltár. Ďalej je tu pamätné miesto „popravisko na Šibeňakoch“ z doby roľníckych vzbúr na Zemplíne. Okrem zvyškov ľudovej architektúry je tu známa odchovňa husí a krásna príroda pri Helmeči. V pozornosti môže byť hrobka grófa Molnára a židovský cintorín Všetky objekty si zasluhujú pozornosť. Vo vzťahu k prírodným hodnotám má obec v spojení s mikroregiónom vhodné podmienky aj pre poľovníctvo. V rámci rozvoja je možné tieto objekty využiť a zakomponovať do stratégie rozvoja.

Charakteristika životného prostredia

Odpad	Odvoz: 18 km	likvidácia: skládka	Separovaný zber: áno
	Divoké skládky, (počet): áno, menšieho rozsahu		
Znečistenie	Zdroje: nie		Voda: potok, znečistenie
	Ovzdušie: nie	Pôda: lokálne	Hlučnosť: nie
Chránené územia, pásma	Územie: nie (zveľaďť: lesík, potok Helmec, ornitologické Ondavská rovina + zver)		
	Sieť: líniové koridory		
Kultúrne hodnoty	Kultúrne pamiatky: nie, 4x kostoly, zvonička, kaplnka, socha Panny Márie, židovský cintorín, bývalý kaštieľ		
	Tradície: Domy ľudových tradícií, Folklór		

2.2 Analýza problémov

Vychádza zo stavu a potenciálu obce popísaný v predchádzajúcej kapitole. V úvodnej časti je spracovaná stručná analýza jednotlivých oblastí na základe popisu charakteristik súčasného stavu s ohľadom na identifikáciu a analýzu problémov a ich príčin s prípadným zdôvodnením. Analýza a jej zhrnutie je spracovaná v štandardnej štruktúre metódy SWOT.

Univerzálna analytická metóda SWOT slúži pre jednotnú identifikáciu a formalizáciu výsledkov analýzy so zameraním na rýchly prehľad o dobrých a zlých stránkach obce, možnosti zlepšenia, tiež predpokladov a rizík rozvoja. V ďalšom kroku umožňuje formalizovať "vízie" (strategické ciele), vybrať a určiť priority. Tento krok je spracovaný v kapitolách 5 a 6. Metóda je používaná v programoch a projektoch rozvoja s väzbou na fondy EÚ.

V prípade ďalšieho spresnenia Programu obce jej štruktúru možno použiť tiež pre podrobný rozbor vybranej oblasti, strategický cieľ, alebo na opatrenie z vyššieho programu alebo koncepcie vo všetkých hlavných súvislostiach, ktoré sú popísané v úvodnej analýze a ktoré sú predmetom posudzovania z hľadiska riešenia ďalšieho rozvoja obce. Podobne je potrebné postupovať pri aktualizácii PHSR obce na ďalšie programové obdobie.

Analytická časť je popísaná v tejto štruktúre a obsahu:

a) z hľadiska štruktúry sleduje rámec metódy SWOT podľa ktorej sú popísané::

- silné stránky (určujú potenciál obce)
- slabé stránky (určujú možnosti zlepšenia)
- príležitosti (určujú vhodnosť využitia potenciálu, ciele)
- riziká (určujú limity pre realizáciu)

b) z hľadiska obsahu sú na základe popisu jednotlivých charakteristík potenciálu sledované (tam, kde je to vhodné) tieto problémové oblasti:

- územie
- ľudské zdroje
- sociálna infraštruktúra
- ekonomika

- technická infraštruktúra
- životné prostredie

c) celkové zhrnutie analýzy je spracované v štandardnej štruktúre SWOT.

2.2.1 Silné stránky (daný potenciál)

Územie

Silnou stránkou je tradičný poľnohospodársky a rovinatý charakter územia (125 m nad morom) s pomerne suchým a teplým životným prostredím. Územie vo svojich väzbách k blízkeму mestu Trebišov, susedným obciam s podobným charakterom zamerania na poľnohospodárstvo, blízkosti hraníc a ľahkého spojenia s Maďarskom, železničného spojenia a plánovaného spojenia na rýchlostnú komunikáciu (R2) sú územné dispozície, ktoré predstavujú východiskový potenciál a priaznivé predpoklady pre ďalší rozvoj.

Ľudské zdroje

Obyvateľstvo obce má priaznivú kvalifikačnú štruktúru z hľadiska zamerania rozvoja na tradičné poľnohospodárstvo. V oblasti bývania je silnou stránkou rodinné bývanie s príslušným zázemím úžitkových záhrad. Silnou stránkou je záujem obce riešiť rómsku problematiku (23% podiel v časti Úpor) novou výstavbou bytových domov. Obec má priaznivé predpoklady pre zvýšenie aktivity obyvateľov pre rozvoj obce. Dôkazom sú kultúrne aktivity dvoch skupín v oblasti folklóru, futbalového klubu, klubu rekreačných športovcov (KRŠ), jednoty dôchodcov.

Sociálna infraštruktúra

Občianska vybavenosť vo vzťahu k veľkosti obce predstavuje súčasný štandard v SR. Nemá výrazné silné stránky. V rámci stratégie je snaha obce zvýšiť kvalitu života v rôznych oblastiach (vzdelávanie, zabezpečenie starostlivosti o starých a chorých, bezpečnosť obyvateľov) a zvlášť riešiť problematiku rómskeho etnika (výstavba sociálnych bytov, čistota okolia, vzdelávanie). Jednotlivé problémy budú zahrnuté do cieľov programu rozvoja obce.

Ekonomika

Charakter obce a jej okolia určuje silnú stránku zameranú na tradičné poľnohospodárstvo s ohľadom na nové štandardy trhu, zdravé, bezpečné a kvalitné potraviny aj s väzbou na rozvoj agroturistiky. Silnou stránkou sú ľudské zdroje s tradičným pestovaním rastlín a pôsobenie dvoch profesionálnych firiem v tejto oblasti. Dopravná prístupnosť umožňuje aj a remeselnú činnosť. K tomu je potrebná podpora malých a stredných podnikateľov.

Technická infraštruktúra

Silnou stránkou obce je, že má základné siete (plyn, elektrina, telekomunikačné spoje, internet) v dobrom stave. Pre ďalší rozvoj musí dobudovať vodovod a vybudovať kanalizáciu a čističku, zlepšiť miestne cesty a príslušenstvo (chodníky, čakárne, parkoviská). Silnou stránkou je aj ľahký prístup do obce a dobre zabezpečená verejná doprava.

Životné prostredie

Obec má niekoľko hodnotných centier vhodných na ochranu, ktoré poskytujú dobré predpoklady pre zatraktívnenie obce. Gréckokatolícky chránený oltár, pamätné miesto popravisisko na Šibeňakoch, zvyšky ľudovej architektúry a krásna príroda pri Helmeči. Svojimi špecifikami dopĺňujú charakter obce a sú potenciálom aj regiónu. V tejto oblasti je cieľom obce vybudovanie oddychovej zóny pri gréckokatolíckom chráme.

2.2.2 Slabé stránky (možnosti zlepšenia)

Územie

Je poznamenané predchádzajúcimi zámermi rozvoja a súčasnými záujmami trhu. Slabou stránkou územia obce je, že leží mimo rámec nadregionálneho záujmu. Slabinou je tiež nízka lukratívnosť prostredia a to, že chýbajú atraktivity a aj súčasná nízka úroveň propagácie obce. Tento deficit je možno v súčasnosti nahradiť zapojením sa do mikroregionálnej spolupráce. Preto je potrebné zefektívniť aktivity v rámci mikroregiónu a MAS Roňava.

Ľudské zdroje

Aj keď demografická štruktúra je primeraná podmienkam SR slabou stránkou je nedostatočná aktívna politika zamestnanosti (vzdelávanie, rekvalifikácia), predovšetkým u rómskeho obyvateľstva. Väčšina súčasných problémov obce vyplýva z dlhodobého zanedbávania jej rozvoja. Bezperspektívnosť pracovných príležitostí nedáva podnety obyvateľom. Je slabá informovanosť o možnostiach využitia vlastných a podporných zdrojov. Z toho vyplýva aj málo aktívne zapojenie obyvateľov do riešenia problémov. Problémom pre občanov v súčasnosti je stav bezpečnosti občanov.

Sociálna infraštruktúra

Obec je počtom obyvateľov stredne veľká. Z jednotlivých oblastí (školsťvo, zdravotníctvo, sociálna starostlivosť, kultúra a osveťa, telovýchova, šport, obchod a služby) obec zaostáva predovšetkým v službách, zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Problémom obce je vysoký počet rómskeho etnika v časti Úpor. Kultúra a školsťvo si vyžaduje zlepšenie. Potrebné je zlepšiť činnosti v osveťe zameranej na rozvoj aktivity obyvateľov.

Ekonomika

Je najslabšou oblasťou. Existujúce podnikateľské subjekty neprinášajú pridanú hodnotu a nezvyšujú zamestnanosť. Ak majú byť plnené ciele programu zlepšenie stavu vyžaduje predovšetkým podpora malým a stredným podnikateľom a získavanie investorov. Obec nemá nerastné suroviny. Je len zázemím pracovnej sily. Slabinou je malý záujem obyvateľstva o podnikanie a malé zdroje obce pre rozvojové zámery. Súčasný malý podnikatelia riešia len existenčné problémy, nie rozvojové.

Technická infraštruktúra

Slabou stránkou je chýbajúca kanalizácia s čističkou, ktoré sú základnou prekážkou pre rozvojové zámery v oblasti agroturistiky. Zlepšenie si vyžadujú miestne komunikácie a chodníky. Slabou stránkou je, že obec zatiaľ nemá vybudovanú žiadnu vnútornú infraštruktúru (a teda ani skúsenosti) pre rozvoj turistiky.

Životné prostredie

Problém osobitnej ochrany si nevyžaduje žiadna oblasť (ovzdušie, voda, hluk, prašnosť).. Slabinou je nevybudovaná kanalizácia, vonkajšie znečistenia potoka a lokálne znečistenia (priepustnosť septikov a žúmp, vývoz fekálií.) pôdy. Zveľadenie vyžadujú verejné priestory „Lesík“ a okolie potoka.

2.2.3 Príležitosti (šance využitia potenciálu)

Územie

Hlavné príležitosti vytvárajú podmienky pre tradičné a environmentálne poľnohospodárstvo, kľudné životné prostredie s rovinatým územím, budovaná spolupráca so susednými obcami, blízkosť spojenia so železnicou, cestami a možnosť cezhraničnej spolupráce s MR. Tieto hlavné predpoklady pre stratégiu rozvoja územia sú významné aj s väzbou na mikroregióny „Tokaj“ a „Roňava“, či v rámci MAS Roňava, Mikroregión Roňava, ZMOS Južný Zemplín. Pre ďalší rozvoj je potrebné využiť ľudské zdroje, modernizovať infraštruktúru, podporiť podnikateľov.

Ľudské zdroje

Využiť voľnú pracovnú silu s primeranou kvalifikáciou pre perspektívne oblasti zdravého environmentálneho poľnohospodárstva. Riešiť nezamestnanosť a podporiť vzdelávanie (osvetu, školenie) so zameraním na trhom požadované smery. Sústrediť sa na malých podnikateľov do oblasti služieb agroturistiky, pestovateľov zdravých potravín, remeselnej a potravinárskej výroby. Riešenie rómskej komunity je možno zamerať na prácu s deťmi, osvetu a vzdelávanie dospelých.

Sociálna infraštruktúra

Zlepšiť sociálnu starostlivosť o starých a chorých. Podporovať a hľadať nové zdroje pre rozvoj kultúrnych, športových aktivít, vznik nových komunit. Na výstavbu využiť aj podporné fondy EU. Hľadať ďalšie možnosti rozvoja s väzbou na využitie rehabilitačného centra. Obchodno-obslužnú činnosť zladit' so zámermi susedných obcí a mikroregiónov, zvyšovať štandard a rozširovať služby.

Ekonomika

Príležitosť vytvárajú 4 oblasti: a) výroba zdravých potravín s väzbou na agroturistiku, (v širšom rámci mikroregiónu), b) rozvoj služieb, c) podpora remeselníkov a malých podnikateľov, d) podpora tradičných kultúrnych akcií. Pre podporu podnikateľov je možno využiť štrukturálne fondy EU (napr. budovanie zariadení pre agroturistiku, podpora MSP) v spolupráci s obcami Stanča, Nižný Žipov, Čel'ovce, Plechotice a mikroregiónmi „Tokaj a „Roňava“.

Technická infraštruktúra

I v tomto prípade je možnosť využitia fondov EU (modernizácia cestných komunikácií, rekonštrukcia osvetlenia, čakárni, chodníkov, úprava potoka, parkovacích plôch, úprava prístupových ciest.

Životné prostredie

Využiť možnosti podporných fondov EU (vrátane kohézneho) na rozvoj vidieka pre zlepšenie kvality života občanov, využitia kultúrneho dedičstva, vybudovať vhodné cyklotrasy s väzbou na agroturistiku, zveľaďovať okolie „Klečenského lesíka“, zveľaďovanie a úpravy zdevastovaných priestorov v obci.

2.2.4 Riziká (hrozby a limity)

Územie

Rizikom môže byť nekvalitne spracovaná dokumentácia územného plánu alebo zlá koncepcia rozvoja územia, slabá aktivita partnerov a ich spolupráca pri realizácii cieľov rozvoja obce. Pre zámery rozvoja obce s väzbou na fondy EU to môže byť nedostatočná previazanosť projektov, nedostatok financií na kofinancovanie, neschopnosť alebo včas získať zdroje spolufinancovania projektov alebo nedostatočný politický „lobing“.

Ľudské zdroje

Trvalý stav súčasnej sociálnej klímy môže byť prekážkou pre zvýšenie angažovanosti obyvateľstva na riešení problémov obce, môže dôjsť k odlivu mladých ľudí. Príčinou môže byť pokles životnej úrovne, nedostatočné výsledky projektov rozvoja, ktoré predkladá obec. Rizikom je nedostatok informácií zapríčinený nedostatočným rozvojom informatizácie a chýbajúce spojenie reprezentantov samosprávy s obyvateľstvom, VÚC, podnikateľmi a štátnymi organizáciami.

Sociálna infraštruktúra

Môže byť neschopnosť riešiť základné sociálne podmienky pre život obyvateľov v obci (zdravotníctvo, školstvo, sociálne problémy), neriešenie nezamestnanosti sú zlé pripravené projekty podobným rizikom ako nedostatok financií (obec nemá vlastné zdroje). Rizikom sú zlé praktiky (nevhodný lobing), ktoré by skomplikovali prísun zdrojov z EU a strach z prijímania nových vecí zo strany poslancov vyplývajúci zo zlých skúseností v minulosti.

Ekonomika

Hlavným rizikom je nedostatok financií, malý záujem investorov a partnerov podieľať sa na rozvojových zámeroch. Sekundárnym je nedostatočná pripravenosť obce, slabý manažment rozvoja, marketing pre získavanie partnerov k podnikaniu a investovaniu, hlavne z radov miestnych obyvateľov (agroturistika, služby). V neposlednej rade zlé pripravené projekty. Rizikom do ďalšieho obdobia je, že pri otvorení trhu dôjde k zvýšenému konkurenčnému tlaku okolia..

Technická infraštruktúra

Rizikom pre rozvojové zámery je neriešená rekonštrukcia miestnych komunikácií s väzbou na rýchle spojenie s nadradenými cestami, čím pretrvá komunikačná izolácia územia obce pre turistov a podnikateľov. Ďalším môže byť nedostatok financií pre obnovu a dobudovanie sietí (voda, kanalizácia, čistička) a na rozširovanie sietí infraštruktúry s väzbou na turistický ruch a rozvoj malého a stredného podnikania.

Životné prostredie

Rizikom sú málo efektívne projekty využitia prírodných a rekreačných možností pre rekreáciu a oddych (agroturistika, vybudované zariadenia), nedostatok podpory ako aj financií na odstránenie lokálnych zdrojov znečistenia (Semex). Rizikom sú aj zvýšené investície podľa smerníc EU na životné prostredie.

2.2.5 Súhrnná analýza SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">•dostatok poľnohospodárskej pôdy•blízkosť mesta Trebišov a železnice•blízkosť hraníc s Maďarskom•voľná kvalifikovaná pracovná sila•tradícia a aktivity folklóru a športu•zdravá poľnohospodárska produkcia•málo znečistené životné prostredie•pomerne malá a pokojná obec•riešenie bezpečnosti v obci•dispozície územia pre agroturistiku•partnerstvo so susednými obcami•možnosť spolupráce dvoch mikroregiónov	<ul style="list-style-type: none">•stagnácia poľnohospodárstva•zlý stav komunikácii•slabý marketing rozvoja•malý záujem o podnikanie v obci•málo zariadení pre turistiku•málo silných podnikateľov•nedostatok surovínových zdrojov

Príležitosti (šance)	Riziká (hrozby)
<ul style="list-style-type: none">•obnoviť environmentálnu produkciu•využiť návštevnosť z MR•projekty rozvoja agroturistiky•budovať infraštruktúru pre turistiku•podporiť rozvoj malých podnikateľov•využiť vidiecke prostredie a folklór•zlepšiť sociálnu a zdravotnú starostlivosť•vybudovať nájomné byty pre mladé rodiny•využiť štrukturálne fondy EU•projekty spoločných akcií mikroregiónov•podporiť vzdelávanie, hlavne Rómov•nízka lukrativnosť územia•neexistencia kanalizácie a čističky•nedostatočná politika zamestnanosti	<ul style="list-style-type: none">•nedostatok financií•nedostatok informácií•nezáujem obyvateľstva•neriešenie územného plánu a ŽP•nepripravené projekty rozvoja•neriešená základná infraštruktúra•nedostatočné partnerstvá•nezáujem investorov, podnikateľov•rast nezamestnanosti•konkurencia susedných obcí•slabá podpora regiónu•odliv kvalifikovanej sily

3. Strategická časť

3.1 Stratégia a ciele programu

Obec svojím územím a obyvateľstvom vytvára priestor, ktorý má nezastupiteľný spoločenský, kultúrny, ekologický a hospodársky význam. Program je založený na vedomí jeho svojbytných hodnôt s ohľadom na kombináciu zostávajúceho charakteru vidieka s tradičným poľnohospodárstvom a slabou ekonomikou, ale s možnosťami rozvoja, ktoré je možno využiť v rámci spolupráce so susednými obcami.

Stratégia je zameraná na zdravý a komplexný vývoj obce v rámci trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti v celkovom kontexte regionálnej politiky VÚC, SR a Európskej únie. Hlavným zmyslom predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky (ciele organizačné, informačné, dokumentačné a ekonomické) k podnieteniu podpory obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na základe harmonického rozvoja zdravého životného prostredia, udržiavania prírodných a kultúrnych hodnôt územia a rozvoja hospodárstva.

- Formulovanie stratégie obce vychádza z analýzy jej hlavných problémov, zisťovania ich príčin a hľadania riešenia na základe analýzy potenciálnych možností pre rozvoj ako aj stanovených predpokladov a podmienok reálnosti splnenia definovaných cieľov pre riešenie problémov na dané obdobie.
- Stratégia je stanovená cieľmi na najvyššej úrovni programu (strategické ciele), ktorými je formulovaný pohľad do budúcnosti na najbližších 5 až 10 rokov. V prípade tohto programu obce je možno predpokladať jeho aktuálnu platnosť na 5 rokov (v súlade s programami vyššej úrovne s týmto horizontom) s jeho pravidelnou aktualizáciou v zmysle cyklického a iteračného charakteru strategického plánovania
- Rozvojová stratégia predstavuje nový integrovaný prístup, ktorý je v súčasnosti zameraný na problém ekonomického zaostávania území identifikovaných v národnom strategickom rámci Program Slovensko 2021 – 2027 (Partnerská dohoda, Strategický investičný plán). Medzi identifikované zaostávajúce regióny patrí aj územie KSK a teda aj obec Zemplínska Nová Ves.
- Z predchádzajúceho vyplýva aj väčšia finančná podpora pre tento región. Pretože podmienkou je relevantnosť cieľov obce s vyššími programami je v rámci definovania cieľov vykonaný ich výber a porovnávanie. Program rozvoja je predkladaný ako súčasť žiadosti o podporu z rozvojových fondov EÚ. Dôležitou súčasťou je formulácia cieľov vo vzťahu k torbe stratégie MAS Roňava, Mikroregión Roňava a ZMOS Južný Zemplín). Program rozvoja je predkladaný ako súčasť žiadosti o podporu z rozvojových fondov EÚ.
- Pri spracovaní cieľov bol braný zreteľ na jednoduchosť a zrozumiteľnosť s ohľadom na participáciu zástupcov občanov. Definovanie cieľov je vykonané v jasnej štruktúre so strohým textovým popisom. Je výsledkom práce a súčinnosti pracovnej skupiny zloženej zo zástupcov samosprávy, odborných pracovných skupín a obyvateľstva.

3.1.1 Vymedzenie smeru stratégie

Program vytvára spoločnú stratégiu samosprávy, partnerov a obyvateľov za účelom riešenia problémov tohto územia. Jeho spracovanie je inicializačným prvkom pretože na tejto báze je možno:

- vytvárať spoločnú platformu partnerstiev a správy rozvoja
- formulovať stratégiu rozvoja a definovať jej krátkodobé a dlhodobé ciele
- stanoviť podmienky ich zabezpečenia formou konkrétnych projektov
- zabezpečiť spôsob kvalitného riadenia procesu rozvoja.

Vízia obce definovanými cieľmi je základným strategickým východiskom deklarujúci:

- na akej úrovni voči vyspelým je obec v súčasnosti
- kam by realizácia rozvojovej stratégie v danom časovom horizonte mala dospieť
- aké globálne ciele si pre rozvoj stanovuje
- na ktoré problémové okruhy je stratégia sústredená
- a ako ich chce dosiahnuť.

Realizácia stratégie formulovaná cieľmi je napĺňovaná konkrétnymi projektmi. Ekonomický a sociálny rozvoj je závislý od riešenia všetkých súvislostí a nadväzností s využitím výhod územia. Preto v rámci týchto súvislostí musia jednotlivé projekty zabezpečovať rozvoj rôznych oblastí (doprava, ľudské zdroje, občianska vybavenosť, a pod.)

3.1.2 Vízia programu

Pre obec je možno víziu rozvoja v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej politiky definovať týmito strategickými cieľmi:

- a) Zlepšenie infraštruktúry
- b) Rozvoj podnikania a ľudských zdrojov
- c) Riešenie životného prostredia

a) Zlepšenie infraštruktúry

Tento strategický cieľ je postavený na vízií, že obec spoločne so svojimi partnermi zlepši kvalitu života obyvateľov predovšetkým:

- tým, že vybudovaním plne funkčných prvkov infraštruktúry vytvorí dobré podmienky pre príjemné a bezproblémové bývanie jej obyvateľov
- zlepši starostlivosť o ich životné potreby (sociálne, zdravotné, bytové) a zvýši ich kvalitu života podporou kultúry, športu a vzdelávania

Na základe vytvorenia týchto podmienok očakáva aj spätnú väzbu a väčšiu iniciatívu obyvateľov na ďalší dynamický rozvoj obce.

b) Rozvoj podnikania a ľudských zdrojov

Vízia v tejto oblasti predstavuje vytváranie podmienok pre využívanie prírodného a ľudského potenciálu obce pre ekonomický rozvoj.

- prípravu partnerstiev, podnikateľských podmienok a ponúk potenciálu obce pre získavanie podnikateľov a zakladaniu podnikov
- posilňovanie podmienok pre rozvoj poľnohospodárstva s modernými technológiami aj s podporou malopestovateľov pre environmentálnu výrobu potravín

Tvorba týchto podmienok aj v oblasti turistického ruchu prispeje k zvýšeniu ekonomickej úrovne obce: Okrem obchodného prínosu prinesie ďalší rozvoj ľudských zdrojov a následne zvýšenie kvality života.

c) Riešenie životného prostredia

Vízia formuluje stratégiu pre životné prostredie a zachovanie kultúrneho a prírodného dedičstva obce v týchto smeroch:

- na odstránenie chýb z minulosti, zlepšenie a **ochrana** životného prostredia v oblasti odpadového hospodárstva, zveľadenie obce a zvýšenie atraktívnosti obce
- ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva, zabezpečenie zvýšenia vedomia obyvateľov s väzbou na cieľavedomé zveľadovanie a využívanie zdrojov

Tento strategický cieľ vedie k podpore predchádzajúcich cieľov s ohľadom na trvalo udržateľný rozvoj obce.

3.1.3 Cieľové skupiny stratégie

Cieľová skupina:

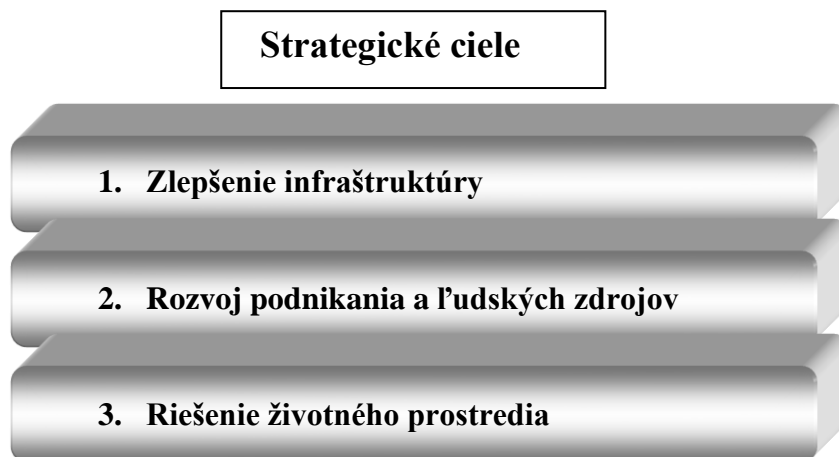
- obyvatelia obce na základe výsledkov programu a jeho realizácie formou projektov
- zastupiteľstvo, starosta, ktorí majú záujem o rozvoj svojho územia a zvýšenie kvality života obyvateľov
- manažéri samosprávy úradu KSK, ktorí koordinujú a inicializujú rozvojové programy regiónu a poskytujú podporu na rozvoj

Profitujúce skupiny:

- samosprávne a štátne orgány pri správe územia a ochrane prírodného a kultúrneho dedičstva
- široká domáca a zahraničná verejnosť na základe realizovaných projektov rozvoja
- a využívania produktov realizovaných projektov
- obyvatelia a nezamestnaní, ktorí získajú príležitosť zamestnania pri zabezpečovaní jednotlivých projektov rozvoja
- manažéri a kľúčové osobnosti pri vytváraní partnerstiev v oblasti podnikania
- rozvojové agentúry a SME pri poskytovaní finančnej pomoci a následne pri rozvoji ekonomických aktivít

3.1.4 Strategické ciele

Sú formulované v súlade s analýzou problémov obce, možnosťami ich riešenia ako aj s ohľadom na využitie potenciálu územia pre ďalší rozvoj aj vo vzťahu k regionálnej stratégii SR a VÚC. Na základe zhodnotenia zhromaždených informácií, ich analýzy a stanovených predpokladov navrhuje obec na obdobie 2022 až 2027 (s víziou do roku 2030) nasledujúce strategické ciele:

Tieto strategické ciele definujú stratégiu programu obce. Ich podrobný popis je vykonaný v nasledujúcej štruktúre:

- a) Porovnanie strategických cieľov s cieľmi vyšších programových dokumentov (Program Slovensko 2021 – 2027 a PHSR KSK).
- b) Definícia špecifických cieľov obce (relevantnosť voči strategickým cieľom)
- c) Definovanie priorít jednotlivých cieľov (dotazník poslancov - odsúhlasenie cieľov a priorít)
- d) Možnosť naplnenia cieľov realizáciou projektov (formou návrhu typových projektov a možnosťou zabezpečenia v rámci fondov EU)
- e) Spôsob zabezpečenia stratégie (finančné, časové, organizačné) a jej riadenie je popísané v samostatnej kapitole

Je potrebné poznamenať, že štruktúra strategických cieľov (všeobecná úroveň) programu obce je tvorená aj s ohľadom na možné zjednotenie strategických cieľov na úrovni VÚC a blízkych mikroregiónov. Z uvedeného a na základe predbežnej analýzy vyplývajú špecifické ciele, opatrenia a úlohy konkretizované podľa podmienok obce. Ich priority sú určené záverečným schválením programu.

3.1.5 Relevantnosť strategických cieľov obce voči vyšším programom

Porovnanie súladu cieľov je potrebné z dôvodu možnosti čerpania podporných finančných prostriedkov z fondov EÚ a SR a pre koordináciu rozvoja regiónu KSK. Potrebné porovnanie strategických cieľov je vykonané predovšetkým vo vzťahu „Program Slovensko 2021 – 2027“ (Partnerská dohoda SR) a k „Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK“. Podrobnejší popis je uvedený v prílohe „Ciele a projekty“

a) Program Slovensko 2021 – 2027

Vízie a ciele národnej stratégie sa vzťahujú na obdobie 2021 až 2027. Ťažiskom dokumentu sú rozvojové priority Slovenska špecifikované v novej Partnerskej dohode, ktoré sú v súlade s piatimi európskymi cieľmi politiky súdržnosti:

1. Inteligentnejšia Európa
2. Zelenšia Európa
3. Prepojenejšia Európa
4. Sociálnejšia Európa
5. Európa bližšie k občanom

V prípade Slovenska pôjde v rámci fondov politiky súdržnosti o operačný program pre celé Slovensko. Prostredníctvom tohto programu a jeho Strategického investičného plánu sa budú môcť čerpať finančné prostriedky z fondov EÚ v programovom období 2021 – 2027 vo výške 12,8 mld. Eur. Kompetentný orgán pre tento operačný program je Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. Hlavné ciele programu Slovensko sú:

1. Inovatívne Slovensko
2. Ekologické Slovensko pre budúce generácie
3. Mobilita, doprava a prepojenosť
4. Sociálne spravodlivé a vzdelané Slovensko
5. Kvalitný život v regiónoch

5 cieľov

Partnerskej dohody na obdobie 2021 – 2027

Inovatívne Slovensko

Inteligentnejšia Európa

Ekologické Slovensko pre budúce generácie

Ekologickejšia Európa

Mobilita, doprava a prepojenosť

Prepojenejšia Európa

Sociálne, spravodlivé a vzdelané Slovensko

Sociálnejšia Európa

Kvalitný život v regiónoch

Európa bližšie k občanom

Zdroj: Návrh partnerskej dohody, október 2020, MIRRI SR

Program Slovensko je v súlade s ďalšími strategickými a koncepčnými dokumentmi, ktoré sa viažu na jednotlivé ciele programu a stratégia je tiež koordinovaná s Koncepciou územného rozvoja Slovenska. Oproti predchádzajúcemu obdobiu, keď existovalo šesť operačných programov, ktoré zabezpečovali národnú stratégiu rôzne štátne organizácie je tento dokument (Program Slovensko 2021 – 2027) jediným operačným programom na nové obdobie. Kompetentným orgánom je Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR.

Eurofondy na roky 2021 – 2027 na 5 cieľov politiky súdržnosti bude možno čerpať na základe výziev a následného podávania projektov obcou v oblasti ako:

v rámci cieľa 1 „Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa“

- na rozvoj vedy, výskumu, budovanie inteligentných miest a regiónov, digitálne riešenia pre občanov, podniky, výskumné organizácie a orgány verejnej správy, rozvoj malého a stredného podnikania, rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie a zvyšovanie digitálnej pripojiteľnosti

v rámci cieľa 2 „Zeleňšia, nízkouhlíková Európa“

- na zlepšenie energetickej efektívnosti, OZE, dostupnosť pitnej vody a dobudovanie kanalizácie, zlepšenie odpadového hospodárstva, podporu mestskej mobility vr. cyklo dopravy, ochranu prírody

v rámci cieľa 3 „Prepojenejšia Európa“

- na dobudovanie diaľnic a rýchlostných ciest, modernizáciu železníc, vodnej infraštruktúry a zlepšenie regionálnej dostupnosti

v rámci cieľa 4 „Sociálnejšia Európa“

- na podporu vzdelávania, zdravotníctva, trhu práce, sociálnych služieb;

v rámci cieľa 5 „Európa bližšie k občanom“

- na podporu udržateľného cestovného ruchu, regionálnej a miestnej infraštruktúry pre pohybové aktivity, zveľadenie kultúrneho dedičstva

b) PHSR KSK

PHSR KSK na roky 2021 – 2027 je v súčasnosti rozpracovaný, mešká podobne ako to bolo v predchádzajúcom období. Súčasný smerovanie kraja je pripravované v súlade s prioritami stratégie FST Fondu na spravodlivú transformáciu. Integrovaná územná stratégia (IÚS) je pripravovaná v spolupráci miest, obcí a VÚC, resp. regionálnymi združeniami ZMOS a ÚMS, štátnou správou a ostatnými socioekonomickými partnermi.

Novou ambíciou KSK je vytvorenie Rady partnerstva a koordinačných štruktúr na úrovni okresov resp. skupín obcí tvoriacich strategicko-plánovacie regióny ako základu tvorby rozvojových stratégií. Snahou je, aby boli zohľadnené identifikované špecifické potenciály, problémy a výzvy aj pre región Dolný Zemplín (okres Trebišov) v ktorom sa nachádza obec.

Základný strategický prístup KSK v kontexte identifikovaných potenciálov, jeho problémov a výziev stanovený v dokumente „Vstupná správa pre spracovanie PHRSR/IUS VUC“ tvorí pre územie KSK:

- **Vízia rozvoja do r. 2030**
Sociálnejší, zelenší, inteligentnejší a pracovne atraktívnejší kraj
- **Hlavný cieľ**
Zvýšiť životnú úroveň obyvateľov kraja

Stratégia KSK obsahuje 4 strategické ciele. K nim sú definované desiatky špecifických cieľov pre jednotlivé priority týchto strategických cieľov. Strategické ciele pre celé územie VÚC

SC 1 Zlepšiť služby pre obyvateľov a návštevníkov

SC 2 Zlepšiť kvalitu životného prostredia

SC 3 Rozvíjať inovačný a kreatívny potenciál

SC 4 Rozvíjať regionálnu ekonomiku a miestne ekonomiky subregiónov

- Cieľ národnej stratégie predstavuje pokračovanie trendu približovania sa úrovni EÚ, zvyšovanie konkurencieschopnosti Slovenska a jeho regiónov a tiež zvýšenie kvality života občanov Slovenskej republiky.
- Nedostatkom pre koordináciu PHSR obce je, že zatiaľ nie je dostatočný program na úrovni mikroregiónu. V rámci ďalšieho programovacieho cyklu má byť program obce aktualizovaný v súlade s touto stratégiou a partnerstvom susedných obcí.
- Podobne v tomto štádiu spracovania PHSR obce nie je k dispozícii ani rozpracovaný PHSR KSK na roky 2021 – 2027. Z toho dôvodu pre posúdenie relevantnosti cieľov obce voči strategickému prístupu KSK na toto obdobie bol braný materiál „Vstupná správa pre spracovanie PHSR/IUS VUC“.

Nasledujúce ciele obce stanovené na obdobie rokov 2022 – 2027 s výhľadom do roku 2030 sú v súlade s národnou stratégiou a PHSR KSK (vstupná správa) v oblastiach: Skvalitniť služby pre rozvoj všetkých skupín obyvateľstva, vybudovať kvalitnú dopravnú a technickú infraštruktúru, zlepšiť kvalitu života, stabilizovať vidiecku krajinu s ohľadom na produkčnú funkciu i prírodných hodnôt a ochranu životného prostredia.

3.1.6 Štruktúra cieľov obce

a) Strategické ciele

1. Zlepšenie infraštruktúry
2. Rozvoj podnikania a ľudských zdrojov
3. Riešenie životného prostredia

b) Špecifické ciele

1. Zlepšenie infraštruktúry

1.1 Zlepšenie dopravnej, informačnej a miestnej infraštruktúry

- 1.1.1 Zlepšenie miestnej infraštruktúry a príslušenstva
 - 1.1.1.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a prístupových ciest
 - 1.1.1.2 Rekonštrukcia chodníkov
 - 1.1.1.3 Vybudovanie parkovísk pri cintorínoch
 - 1.1.1.4 Osvetlenie cintorína (v Úpore, cesta do cintorína)
 - 1.1.1.5 Dobudovanie vodovodnej siete (Záhradná ulica)
- 1.1.2 Budovanie informačných a komunikačných sietí
 - 1.1.2.1 Vytvorenie a publikovanie informačného materiálu o obci
 - 1.1.2.2 Rozšírenie internetu prostredníctvom optickej siete
 - 1.1.2.3 Rozšírenie kamerového systému (bezpečnosť)

1.2 Zlepšenie sociálnej, zdravotnej a bytovej starostlivosti

- 1.2.1 Zlepšenie sociálnej starostlivosti a služieb
 - 1.2.1.1 Zriadenie opatrovateľskej služby pre starých a chorých
 - 1.2.1.2 Zriadenie služieb terénnej sociálnej práce
 - 1.2.1.3 Rozšírenie a rozvoj služieb (kaderníctvo, kozmetika, rehabilitačné)
 - 1.2.1.4 Podpora lekárskej služby v Nižnom Žipove (zabezpeč. dopravy)
 - 1.2.1.5 Zriadenie komisie pre rozvoj sociálnych služieb
- 1.2.2 Riešenie bytov a sociálnych problémov rómskeho etnika
 - 1.2.2.1 Výstavba sociálnych bytov pre obyvateľov zo znevýhodneného prostredia
 - 1.2.2.2 Vybudovanie bytovky pre mladé rodiny, [nájomné byty](#)
 - 1.2.2.3 Spracovanie komunitného plánu
 - 1.2.2.4 Zlepšenie aktivít pre integráciu rómskych spoluobčanov

1.3 Rozvoj podmienok pre vzdelávanie, kultúru a šport

- 1.3.1 Zlepšenie podmienok pre kultúrny život
 - 1.3.1.1 Podpora folklórnym skupinám (Jarina, Klečenovčanka a Šukar bare jaka)
 - 1.3.1.2 Zriadenie klubu dôchodcov a mládeže
 - 1.3.1.3 Podpora rozvoju nových klubov a kultúrnych spolkov
 - 1.3.1.4 Modernizácia amfiteátra a jeho okolia
 - 1.3.1.5 Rekonštrukcia interiérov kultúrnych domov
- 1.3.2 Zlepšenie podmienok pre vzdelávanie
 - 1.3.2.1 Podpora základnej školy a jej aktivítam
 - 1.3.2.2 Zvýšiť návštevnosť v MŠ
 - 1.3.2.3 Programy vzdelávania obyvateľov
 - 1.3.2.4 Podporiť spoluprácu rodičov so školou
- 1.3.3 Zlepšenie podmienok pre šport
 - 1.3.3.1 Výstavba novej telocvične pri ZŠ
 - 1.3.3.2 Podpora rozvoju nových športových klubov
 - 1.3.3.3 Podpora voľnočasovým aktivitám mládeže a občanov
 - 1.3.3.4 Zlepšenie starostlivosti o existujúcu športovú infraštruktúru
 - 1.3.3.5 Organizovať pravidelné športové podujatia

2. Rozvoj podnikania a ľudských zdrojov

2.1. Rozvoj spolupráce s podnikateľmi a propagácia obce

- 2.1.1 Tvorba koncepcie a dokumentácie rozvoja obce
 - 2.1.1.1 Aktualizácia územného plánu obce
 - 2.1.1.2 Analýza a koncepcia využitia potenciálu vlastných zdrojov obce
 - 2.1.1.3 Informačný systém pre rozvoj obce
 - 2.1.1.4 Podporiť informačne izby ľudových tradícií
- 2.1.2 Tvorba partnerstiev pre podnikanie
 - 2.1.2.1 Plán spolupráce so susednými obcami, mikroregiónom a MAS
 - 2.1.2.2 Vyhľadávanie záujemcov o podnikanie (rozvojový marketing)
 - 2.1.2.3 Podpora rozvoja farmárov a malopestovateľov

2.2. Tvorba podmienok podnikania a rozvoja ľudských zdrojov

- 2.2.1 Rozvoj podmienok vidieckej turistiky, agroturistiky, zvýšenie zamestnanosti
 - 2.2.1.1 Podpora projektom zameraných na turistiku a agroturistiku
 - 2.2.1.2 Podpora malým farmárom pre agroturistiku
 - 2.2.1.3 Podpora súkromníkom pre služby ubytovania a stravovania
 - 2.2.1.4 Oprava domu Štefančíkovej s izbou tradícií
 - 2.2.1.5 Riešenie čiernych stavieb

- 2.2.2** Tvorba ponúk (produktov) obce
- 2.2.2.1** Obnova kultúrnych a remeselných tradícií obce
- 2.2.2.2** Plán pravidelných spoločenských a kultúrnych akcií
- 2.2.2.3** Vybudovanie cyklotrasy a náučných chodníkov
- 2.2.2.4** Podpora environmentálnej technológie

3. Riešenie životného prostredia

3.1 Zlepšenie kvality životného prostredia

- 3.1.1** Dobudovanie odpadového hospodárstva
 - 3.1.1.1** Vybudovať kanalizáciu a čističku odpadových vôd
 - 3.1.1.2** Likvidácia divokých skládok a opatrenia pre ich vznik
 - 3.1.1.3** Zriadenie zberného dvora
- 3.1.2** Skrášlenie obce
 - 3.1.2.1** Úpravy priestranstiev (okolie OÚ, zeleň, zemné úpravy, lavičky)
 - 3.1.2.2** Rekonštrukcia domov ľudovej architektúry
 - 3.1.2.3** Vybudovanie oddychovej zóny pri gréckokatolíckom chráme

3.2 Obnova a využitie krajiny

- 3.2.1** Zveľadenie a využitie krajiny
 - 3.2.1.1** Úprava okolia potoka Helmec
 - 3.2.1.2** Zriadiť Chránené vtáčie územie Ondavská rovina
 - 3.2.1.3** Podpora obnovy pôdy pre tradičné poľnohospodárstvo

3.2. Špecifické ciele programu

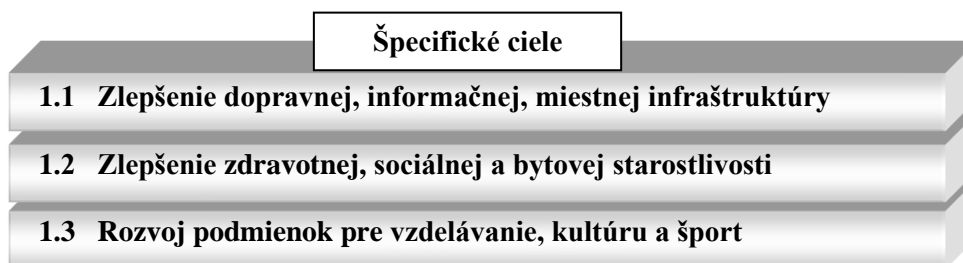
Tri strategické ciele programu (Zlepšenie infraštruktúry, Rozvoj podnikania a ľudských zdrojov, Riešenie životného prostredia) vyjadrujú súčasne aj priority riešenia problémov obce. Podrobnejšie stanovenie priorít na úrovni špecifických cieľov je vykonané v tabuľke (dotazník poslanca) ohodnotením týchto cieľov. Zoznam aktivít alebo typových projektov pre zabezpečenie cieľov je uvedený v ďalšej kapitole.

Sprievodnými cieľmi programu v rámci programového cyklu by malo byť:

- Hľadať možnosti medzinárodnej spolupráce a pomoci podnikateľským subjektom s väzbou na región v rozvoji ich aktivít
- Rozvinúť spoluprácu na oficiálnom poli s KSK, v spolupráci so štátnou správou a predovšetkým v oblasti kontaktov medzi jednotlivými obcami, blízkymi mikroregiónmi a hlavnými podnikateľskými subjektmi
- Analyzovať situáciu v regióne a vykonávať rozvojový marketing pre hlavné smery stratégie a podporovať jeho propagáciu
- Zvyšovať dynamiku rozvoja informačnej infraštruktúry, hlavne v oblasti komunikácie na báze internet

Popis cieľov je vykonaný s ohľadom na zabezpečenie ich naplnenia pomocou konkrétnych projektov v časti „Možnosť zabezpečenia cieľov projektmi z fondov“. V tejto kapitole je určená aj relevantnosť cieľov programu k cieľom operačných programov IROP, PRV a KZP.

3.2.1 Strategický cieľ č.1 – Zlepšenie základnej infraštruktúry

Špecifický cieľ č.1.1 - Zlepšenie dopravnej, informačnej a miestnej infraštruktúry

Nadviazať na priority regiónu KSK uprednostňovať budovanie infraštruktúry pre turistiku u obcí bez ekonomického zázemia, riešiť stav cestných komunikácií, prístupových poľných ciest, a rekonštruovať chodníky, odstavné a parkovacie plochy, prístrešky pre cestujúcich, sprístupniť obec úpravou miestnych ciest (vo vzťahu k ľahšej dostupnosti širšieho okolia turistov, investorov, podnikateľov), modernizovať verejné osvetlenie, lepšie využiť miestne budovy apod.

Oblasť informácií a komunikácie je smerovaná do dvoch častí. Prvou je zvýšenie iniciatívy obyvateľstva lepšou informovanosťou cestou internetu zrýchlením siete prípadne výstavbou káblovej televízie (pre obyvateľov aj pre zábery turistiky). Druhá časť je nasmerovaná na zlepšenie informovanosti o obci voči okoliu (poskytovaním informácií pre širokú verejnosť). I v tomto prípade je možnosť využitia fondov EU na modernizáciu siete,

Špecifický cieľ č. 1.2 - Zlepšenie zdravotnej, sociálnej a bytovej starostlivosti

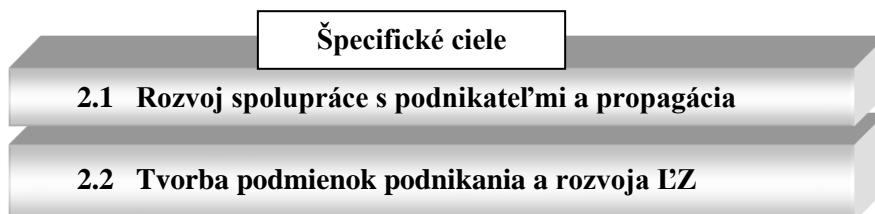
Úlohou je zlepšiť sociálne služby, podporiť a zabezpečiť starostlivosť o starých a chorých občanov, s možnosťou využitia Hospicu v mikroregióne, zariadenia zdravotného strediska, opatrovateľskej služby, apod. Pre oblasť sociálnych služieb je potrebné spracovať koncepciu napr. vo forme komunitného plánu. Opatrenia by mali byť zamerané aj na riešenie problémov rómskej komunity.

Významná je výstavba infraštruktúry v súvislosti s novou výstavbou rodinných domov. V bytovej oblasti je úlohou zabezpečovať sociálne byty, pozemky a s nimi súvisiace rozširovanie inžinierskych sietí, modernizácia štruktúry a rozšírenie služieb.

Špecifický cieľ č. 1.3 – Rozvoj podmienok pre vzdelávanie, kultúru a šport

Má prispieť k zvýšeniu kvality života obyvateľov obce a zvýšeniu príťažlivosti jej vidieckeho charakteru. Je potrebná rekonštrukcia a modernizácia verejných budov. Akcie smerujú na dobudovanie sociálneho zariadenia a rozšírenia t' MŠ o školskú jedáleň, rekonštrukciu domu smútku a jeho vybavenia, rozšírenie a modernizáciu športových ihrísk, podporu športovým oddielom a rôznym dobrovoľníkom, Tiež je potrebné podporiť a obnoviť tradície, divadlo a kultúrne spolky.

3.2.2 Strategický cieľ č.2 – Rozvoj podnikania a ľudských zdrojov

Špecifický cieľ č. 2.1 – Rozvoj spolupráce s podnikateľmi a propagácia

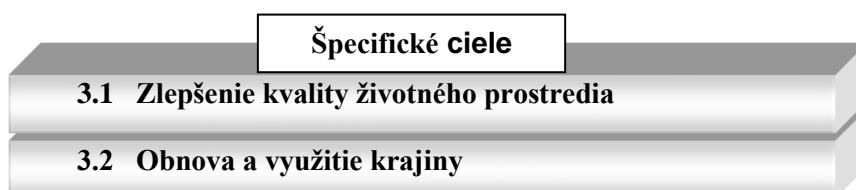
Je to cieľ rozvoja vlastných aktivít obce. Obec nemá dostatok majetku vhodný k zhodnoteniu pre dlhodobý výnos kapitalizáciou svojich prostriedkov preto musí hľadať prostriedky na realizáciu cieľov prostredníctvom firiem, kultúrnych fondov, nadácií ako aj fondov EU. Obec musí vyvinúť úsilie na zvýšenie vplyvu na podnikateľov pre získanie prostriedkov. Zamerať sa na získavanie kontaktov, poskytovať informácie podnikateľom a neustále propagovať zábery obce, podporovať projekty, vykonávať celkovú propagáciu obce navonok formou ponuky poskytovaných produktov turistiky a agroturistiky, položiť dôraz na informatizáciu podnikateľov a partnerov cez internet, vykonávať marketing a neustále vyhodnocovať záujem. Úlohou je zlepšiť a zintenzívniť spoluprácu v rámci mikroregiónu s partnermi ([MAS Roňava](#), Mikroregión Roňava a ZMOS Južný Zemplín) Tiež nájsť alternatívy k chýbajúcej atraktivity obce a zvýšiť lukratívnosť jej prostredia.

Špecifický cieľ č. 2.2 – Tvorba podmienok podnikania a rozvoja ľudských zdrojov

Koncepcia má vychádzať z prípravy dokumentácie a získavania informácií. Limit rozvoja územia určuje územný plán. Možnosti obce je potrebné zhodnotiť tak, aby ponuka produktov bola zaradená v rámci mikroregiónu Do produktov cestovného ruchu je dobré zaradiť aj akcie obce. Tým možno dosiahnuť motivačný prvok pre obnovu a rozvoj ďalších kultúrnych akcií, ktoré by mali mať pravidelný charakter v spojení s vidieckou turistikou.

Agroturistiku zamerať na využitie poľnohospodárskych daností územia vhodných so službami v oblasti výroby environmentálnych potravín a bývania v súkromí. Pre rozvoj agroturistiky obec musí zvýšiť vplyv a získať podnikateľov, aby zavádzali environmentálne technológie spracovania potravín, vykonať analýzu pre budovanie agrofariem. Cieľom, je podporiť projekty infraštruktúry pre rozvoj turistiky. V pláne je rozširovanie cykloturistických trás (s väzbou na mikroregión), obnova objektov ľudovej architektúry a niektorých ďalších nevyužitých objektov (pre poskytovanie priestorov formou zvýhodnenia), ktoré budú slúžiť pre rozvoj obce a jej obyvateľov.

3.2.3 Strategický cieľ č.3 - Riešenie životného prostredia

Špecifický cieľ č. 3.1 – Zlepšenie kvality životného prostredia

Prioritou je vybudovať kanalizáciu a čističku odpadových vôd, ktorá zostáva nedoriešená. Pozornosť bude venovaná odpadu, zabráneniu vytvárania čiernych skládok, účinnejšiemu odvozu domového odpadu a separovanému zberu odpadu, opatrenia na ochranu vody a pôdy (používania chemikálií pri hnojení pôdy).

Dlhodobou úlohou je zlepšovanie prostredia obce, problémom je pozostatok devastácie okolia bývalého štátneho podniku Semex. skultúrenie okolia OcU (zeleň, zemné úpravy, lavičky). Pre zatraktívnenie obce je vhodné do cieľov zaradiť aj obnovu zostatkov objektov ľudovej architektúry (využiť pritom domáce zdroje) a vybudovanie oddychovej zóny.

Špecifický cieľ č. 3.2 – Obnova a využitie krajiny

Opatrenia cieľa obnovy a využitia krajiny smerujú na podporu rozvoja turistiky a ochranu hodnotných lokálnych územných centier. Úsilie je zamerané na obnovu a ochranu územia zdevastovanej ornitologickej lokality a miesta kde sa zdržuje zver (Klečenovský lesík) vrátane zalesnenia. Cieľom je zriadiť ornitologické chránené územie pre vtáctvo a zver a tým zvýšiť lukrativnosť.

Vzhľadom k poľnohospodárskej tradícii rastlín a pestovania ovocia, zeleniny (kvalitnej a nekontaminovanej pôde), chovu zvierat je zámerom orientácia na výrobu zdravých a bezpečných potravín pre zábery agroturistiky.

4. Programová časť

4.1 Zabezpečenie stratégie programu

Výstupy z nadradených strategických rozvojových dokumentov a lokálnej stratégie rozvoja majú nasledujúce prieniky.

- a) Rozvoj bývania v nových lokalitách a podpora bývania v obci
- b) Rozvoj podmienok pre podnikanie v obci so zameraním na agroturistiku
- c) Ochrana prírody a krajiny, podpora prvkov ekologickej stability, zachovanie hodnôt
- d) Zariadenia pre podporu sociálnych služieb
- e) Zariadenia a koridory dopravných tratí (železnica, cesty)
- f) Odpadové hospodárstvo – kanalizácia, čistička, zber, triedenie a kompostovanie odpadu
- g) Rozvoj podmienok pre rozvoj pešej turistiky a cykloturistiky (turistické trasy, cyklotrasy)
- h) Rozvoj služieb pre kultúru, vzdelávanie, šport, rekreáciu (dom kultúry, školy, ihriská),

Pri realizácii cieľov majú byť uplatnené nasledujúce nástroje:

- Zabezpečenie informovanosti obyvateľstva, podnikateľov a predstaviteľov samosprávy možnostiach podpor z fondov SR, EU
- Financovanie rozvojových projektov obce a u vybraných subjektov v súlade s pravidlami EU pre štrukturálne fondy
- Spolupráca so susednými obcami, mikroregiónmi, štátnou správou, samosprávou a miestnymi rozvojovými agentúrami

- Zabezpečenie územného plánu s nadväzujúcou komplexnou analýzou územia, ktorá bude tieto plány ďalej rozvíjať o prvky nepodchytené, napríklad v oblasti sociálnej, podpory rozvoja zamestnanosti, obnovy kultúrnych tradícií apod.

Stratégia definovaná cieľmi je zabezpečovaná v týchto častiach:

- a) stanovením hlavných rozvojových aktivít (vo forme návrhu typových projektov)
- b) stanovením plánu (priority, finančné a časové ohodnotenie, postup aktivít)
- c) organizácia a manažment programu (pre cyklický a iteračný proces programovania)

4.2 Návrh typových projektov na realizáciu programu

4.2.1 Návrh hlavných rozvojových aktivít

Sú stanovené na podporu plnenia cieľov. Aktivity sú vybrané na základe analýzy potenciálu a hodnotenia reálnosti cieľov. Toto hodnotenie je podložené návrhom typových projektov, ktoré sú vhodné pre akčný plán realizácie cieľov. Selekcia možných aktivít je vykonaná podľa toho ako môžu aktivity prispieť svojim podielom k rozvoju. Presnejší pohľad je možný až na základe spracovania príslušných koncepcii, analýz a rozborov pre cieľové aktivity v súlade s územným plánom, ktoré k cieľom vytvárajú nielen možnosti ale aj limity pre rozvoj územia. Zoznam navrhovaných projektov okrem zhodnotenia reálnosti cieľov umožňuje odhadnúť rozsah finančného zabezpečenia cieľov a ich rozloženie v časovom horizonte stanovenom pre stratégiu programu. Návrh typových projektov slúži pre ohodnotenie reálnosti cieľov a to s ohľadom na zdroje (čas, financie, ľudské zdroje) v častiach:

- ohodnotenie rozsahu
- ohodnotenie nákladov
- stanovenie časového horizontu
- spôsobu zabezpečenia realizácie

Definované ciele obce vychádzajú z potrieb obce, ich prejednávanie a zjednotenie na úrovni zástupcov obce. Do rámca programu obce bola z hľadiska projektov zakomponovaná hlavne táto problematika:

• koncepcia rozvoja územia
• modernizácia infraštruktúry (dopravná, obslužná, technická)
• rozvoj podnikania v oblasti poľnohospodárskej výroby a turistiky
• obnova remesiel, kultúrnych tradícií a folklórnych zvykov vidieka
• riešenie sociálnych služieb v obci
• riešenie infraštruktúry v súvislosti s rozvojom obce
• získavanie potenciálnych investorov pre zaujímavé projekty
• možnosti vidieckej turistiky, agroturistiky
• riešenie nadväzujúcej infraštruktúry a služieb
• cyklotrasy a trasy pre pešiu turistiku
• cielená výchova, informovanie obyvateľov
• komplexné zveladenie priestranstiev obce
• zlepšenie priestorových podmienok pre vzdelávanie, kultúru a šport

Pre odhad finančného zabezpečenia cieľov sa vychádza z ohodnotenia nákladov na projekty, ktoré riešia opatrenia programu. Je potrebné navrhovať také projekty, ktoré zabezpečia prílev investícií resp. dynamiku ďalšieho rozvoja. Obsah projektu určuje rozsah a spôsob zabezpečenia na základe stanoveného plánu.

4.2.2 Projekty rozvoja

Spracovanie projektu rozvoja plní tento účel a požiadavky:

- Slúži pre prípravu a realizáciu akcie zameranej na ciele programu. Je chápaný ako proces (súbor činností) od prípravy, spracovania projektovej dokumentácie až po realizáciu a vyhodnotenie (nie je to len projektová dokumentácia).
- Spracovanie vyžaduje čas, odbornú zdatnosť, kvalitné informácie a použitie rôznych metód. Výber metód je vykonaný podľa cieľa, typu projektu a rozsahu riešenia. V častiach musí dodržať štandardne formalizovaný postup a obsah.
- Každý projekt uchádzajúci sa o finančnú podporu (granty v SR a EU) alebo nie musí zdôvodniť účelnosť, realizovateľnosť, životaschopnosť a zúročenie investovaných finančných prostriedkov. Rieši sa v plnej súčinnosti partnerov.
- Obsah projektu v zásade by mal by zodpovedať na otázky typu čo, kde, kto, ako, kedy, za koľko?. Výsledná dokumentácia (rôzneho zamerania má iný obsah, použité metódy, formalizované pravidlá a štruktúru napr. projekt stavby, informačný systém, projekt vzdelávania). Vo všeobecnosti v zmysle projektového riadenia, projekt obsahuje:
 - Identifikáciu projektu (zadanie projektu, cieľ)
 - Zdôvodnenie projektu (porovnanie prínosov, rizík a nákladov projektu)
 - Popis a charakteristiky projektu (rozsah projektu, výstupy, obmedzenia)
 - Časový harmonogram projektu (plán aktivít projektu v čase a zodpovednosť)
 - Finančný plán projektu (vytvorenie porovnávacej základne projektu)
 - Manažment, monitoring a hodnotenie (organizácia, štruktúra, kritéria, skutočnosť)

4.2.3 Návrh projektov rozvoja obce

Zoznam je špecifikovaný vo forme návrhu takých typových projektov pre jednotlivé špecifické ciele, ktoré zabezpečujú realizáciu stratégie obce.

Strategický cieľ 1 – Zlepšenie základnej infraštruktúry

1.1 Zlepšenie dopravnej, informačnej a miestnej infraštruktúry

- ☐ Rekonštrukcie miestnych ciest a príslušenstva
- ☐ Rekonštrukcie chodníkov
- ☐ Projekt výstavby parkovísk pri cintorínoch
- ☐ Realizácia osvetlenia cintorína (v Úpore, cesta do cintorína)
- ☐ Projekt dobudovania vodovodnej siete (Záhradná ulica)
- ☐ Realizácia rozšírenia kamerového systému
- ☐ Rozšírenie internetu prostredníctvom optickej siete (Antik)

1.2 Zlepšenie sociálnej, zdravotnej a bytovej starostlivosti

- ☐ Projekt výstavby nájomných bytov
- ☐ Komunitný plán

- ☐ Projekt riešenia opatrovateľskej služby
- ☐ Projekt služieb terénnej sociálnej práce
- ☐ Koncepcia riešenia problematiky rómskeho etnika
- ☐ Plán zabezpečenia verejného poriadku a bezpečnosti v obci

1.3 Zlepšenie podmienok pre vzdelávanie, kultúru a šport

- ☐ Realizácia modernizácie amfiteátra
- ☐ Projekty rekonštrukcie kultúrnych domov
- ☐ Projekt úpravy cintorínov a domu smútku
- ☐ Projekt výstavby telocvične
- ☐ Programy vzdelávania obyvateľov
- ☐ Opatrenia na zvýšenie návštevnosti detí v MŠ
- ☐ Opatrenia na zlepšenie spolupráce rodičov so školou
- ☐ Plán starostlivosti o existujúcu športovú infraštruktúru

Strategický cieľ 2 - Rozvoj turistického ruchu

2.1 Rozvoj spolupráce s podnikateľmi a propagácia obce

- ☐ Projekt aktualizácie územného plánu
- ☐ Koncepcia využitia potenciálu územia pre rozvoj obce
- ☐ Plán spolupráce s partnermi (MAS, Roňava, obce, podnikatelia, obyvatelia)
- ☐ Projekt informačného systému obce (pre CR, podnikanie)
- ☐ Príprava projektových podkladov pre lokality na podnikanie
- ☐ Projekt marketingu a propagácie obce
- ☐ Program podpory projektom MSP a súkromníkom (služby, farmári, výroba)

2.2 Tvorba podmienok podnikania a rozvoja ľudských zdrojov

- ☐ Opatrenia na zvýšenie zamestnanosti v obci
- ☐ Koncepcia rozvoja podnikania a CR
- ☐ Realizácia opravy obecného domu s izbou tradícií
- ☐ Plán pravidelných spoločenských, kultúrnych a športových akcií v obci
- ☐ Realizácia cyklotrasy a náučných chodníkov
- ☐ Projekt podpory kultúrnych tradícií, folklóru remeselnej výroby pre atraktivitu obce
- ☐ Projekt podpory služieb farmárom a malopestovateľom (ekologická výroba)

Strategický cieľ 3 – Riešenie životného prostredia

3.1 Zlepšenie kvality životného prostredia

- ☐ Realizácia výstavby kanalizácie
- ☐ Realizácia výstavby čističky
- ☐ Realizácia výstavby zberného dvora
- ☐ Opatrenia na odstránenie divokých skládok a na ich vznik
- ☐ Opatrenia na zefektívnenia zberu odpadu (separácia, recyklácia)
- ☐ Opatrenia na zabezpečenie čistoty v obci
- ☐ Projekt zveľadenia verejných priestranstiev obce
- ☐ Projekt rekonštrukcie domov ľudovej architektúry
- ☐ Realizácia oddychovej zóny pri gréckokatolíckom chráme

3.2 Obnova a využitie krajiny

- ☐ Koncepcia obnovy tradičnej poľnohospodárskej pôdy
- ☐ Analýza možnosti využitia prírodného prostredia Helmec
- ☐ Projekt úpravy okolia potoka Helmec

5. Realizačná časť

5.1 Problémy, ciele a projekty pre najbližšie obdobie (priority)

V tomto štádiu programovacieho cyklu sú prioritné ciele ohodnotené v rámci predloženého „Dotazníka starostov a poslancov“ - Odsúhlasenie cieľov a stanovenie priorít so stanovením stupnice hodnôt: 1, 2, 3 (1 – najvyššia, 3 – najnižšia) pre špecifické ciele a ich opatrenia.

a) Najdôležitejšie problémy, ktoré sú potrebné v obci naliehavo riešiť:

1. Chýbajúca kanalizácia
2. Zlý stav miestnych komunikácií
3. Čierne skládky

b) Ciele (vrátane riešenia problémov v bode a) pre najbližšie obdobie, ktoré chce obec realizovať v najbližšej budúcnosti:

1. Vybudovať kanalizáciu a čističku odpadových vôd
2. Zlepšiť (rozšíriť) ponuku sociálnych služieb
3. Zvýšiť zamestnanosť obyvateľov

c) Projekty, ktoré chce obec realizovať v najbližšej budúcnosti

- Hlavné projekty podľa zoznamu projektov

d) Očakávania od programu rozvoja obce (PHSR)

Starosta a obyvatelia obce predpokladajú, že program rozvoja im pomôže zlepšiť úroveň života v priestore obce. To znamená:

- Postupne odstraňovať súčasné problémy obce zaznamenané v časti „Hlavné problémy obce v súčasnosti (priority)“
- Naplňovať definované ciele realizáciou projektov, ktoré boli špecifikované v časti „Zoznam projektov“
- Získavať finančné prostriedky, nástroje a partnerov pre zabezpečenie realizácie cieľov stanovených v časti „Štruktúra cieľov“

5.2 Plán realizácie programu

Základom plánu programu je:

- stanovenie priorít (na úrovni špecifických cieľov)
- finančný plán (s jeho časovým rozlíšením),
- ktorý súčasne určuje aj harmonogram postupu jeho zabezpečovania (postup realizácie jednotlivých cieľov formou konkrétnych projektov).

Druhou podmienkou (podmieňuje aj prvú) je:

- organizácia a
- kvalitný manažment pre proces naplňovania plánu programu a jeho aktualizáciu

5.2.1 Finančný plán

Pre finančný plán je možno vychádzať zo súčasných podmienok a očakávaných predpokladov získavania zdrojov na realizáciu programu. Absolútne ohodnotenie nie je možné vykonať v tomto štádiu vzhľadom k nedostatku koncepčných podkladov pre ohodnotenie v návrhu typových projektov. Budú upresňované v ďalšom cykle programovania.

Východiskový odhad možno založiť na predpoklade, že najväčšie zdroje vyžadujú rozsiahle alebo komplikované projekty. Sú to predovšetkým ciele a projekty v nasledujúcich tabuľkách:

a) Ciele, ktoré chce obec realizovať v najbližšej budúcnosti

1.1.1.1	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a prístupových ciest
1.1.1.2	Rekonštrukcia chodníkov
1.1.2.2	Rozšírenie internetu prostredníctvom optickej siete
1.1.2.3	Rozšírenie kamerového systému (bezpečnosť)
1.3.1.4	Modernizácia amfiteátra a jeho okolia
1.3.1.5	Rekonštrukcia interiérov kultúrnych domov
2.2.2.3	Vybudovanie cyklotrasy a náučných chodníkov
3.1.1.1	Vybudovať kanalizáciu a čističku odpadových vôd
3.1.1.3	Zriadenie zberného dvora
3.1.2.3	Vybudovanie oddychovej zóny pri gréckokatolíckom chráme
3.2.1.2	Zriadiť Chránené vtáčie územie Ondavská rovina

b) Projekty, ktoré chce obec realizovať v najbližšej budúcnosti

☐ Realizácia výstavby kanalizácie
☐ Realizácia výstavby čističky odpadových vôd
☐ Rekonštrukcie miestnych ciest a príslušenstva
☐ Rekonštrukcie chodníkov
☐ Realizácia oddychovej zóny pri gréckokatolíckom chráme
☐ Realizácia cyklotrasy a náučných chodníkov
☐ Rekonštrukcie interiérov kultúrnych domov
☐ Modernizácia amfiteátra a okolia

Pri realizácii možno použiť kombinovaného financovania projektov z rôznych zdrojov:

- pomocou národných a medzinárodných projektov
- zahraničnej finančnej pomoci
- prostredníctvom rozvojových programov SR
- pomocou zo štrukturálnych fondov EÚ a kohézneho fondu
- vlastnými investíciami podnikateľov
- pomocou bankových úverov
- z vlastných zdrojov obce

a) Verejné financovanie

Regionálny rozvoj je podľa § 4 ods. 1 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja financovanie možné zo zdrojov štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev, zo štátnych viac účelových fondov, z rozpočtov vyšších územných celkov, z rozpočtov obcí.

b) Fondy EÚ

Sú to predovšetkým alokované zdroje na financovanie aktivít regionálneho rozvoja. Regionálny rozvoj je prierezová problematika, ktorá reflektuje na všetky sociálnoekonomické akti-

vity, ktoré sa vykonávajú na určitom území. Existujúce finančné nástroje sa vyznačujú rozptýlenosťou a komplikovaným prístupom k nim.

c) Ďalšie zdroje

Vlastné zdroje: Predajom, nájmom alebo je vložením majetku do podnikania, tiež možno emisiou komunálnych obligácií s dlhou dobou splatnosti, apod.

Externé zdroje: Zvýhodnené úvery domácich a zahraničných finančných inštitúcií, ďalšie grantové schémy EÚ a iných vyspelých krajín.

Súkromné zdroje: fyzické a právnické podnikateľských subjekty alebo združenia podnikateľov v spojení so združením obcí/mikroregiónu

Presnejšia špecifikácia financií a alokácie finančných prostriedkov na realizáciu stratégie jej konkrétnych opatrení a úloh bude vykonaná postupne na základe verejného schválenia predloženej stratégie rozvoja. Spresnenie finančného plánu bude riešené ako súčasť ďalšej etapy programovacieho cyklu programu.

- Je potrebné zdôrazniť, že možná výška získanej podpory EÚ uvedená predtým je zo štrukturálnych fondov. Tá je limitovaná vo väčšine prípadoch len kvalitou projektov. Môže byť teda podstatne vyššia ale aj nižšia.
- Za významnú oblasť na získanie finančnej pomoci je možno považovať aj fondy EÚ,
- ktoré sú mimo uvedeného rámca (štrukturálny, kohézny) ako aj štátne "granty" vyspelých krajín. Tieto možnosti sú podmienené princípom združovania a partnerstva.

Obce v rámci svojich kompetencií musia zabezpečovať činnosti a s nimi súvisiace náklady zo získaných verejných zdrojov a majetku. Vzhľadom súčasnemu rozpočtu obce a veľkosti hmotného a nehmotného majetku je preto potrebné hľadať zdroje predovšetkým v oblasti fondov EÚ a v skupine ďalších zdrojov.

5.2.2 Ďalšie podporné fondy EÚ

V SR nie je dostatok efektívnych finančných nástrojov na podporu regionálneho rozvoja mimo fondov EÚ. Okrem operačného programu Program Slovensko 2021 -2027 existujú aj ďalšie možnosti. Prehľad možnosti financovania aj ďalších fondov sú uvedené (Programy EÚ | Eurofondy 2020+ (gov.sk))

Programy cezhraničnej spolupráce:

- Slovenská republika – Česká republika
- Slovenská republika – Rakúsko
- Poľsko - Slovenská republika
- Maďarsko - Slovenská republika
- ENI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina

Prijatím viacročného finančného rámca v decembri pre programové obdobie 2021-2027 Európska únia potvrdila, že počíta so zachovaním viacerých priamo riadených programov

- akými sú: Horizont Europe, LIFE, Kreatívna Európa, Nástroj na prepájanie Európy (CEF), Erasmus+.

V dôsledku nových výziev, ktorým čelí Európa, ako sú najmä pandémie COVID-19 alebo migrácia, sú ďalšie oblasti priamo riadených programov Európskou komisiou.

- Programy Jednotný trh,
- Digitálna Európa,
- EU4Health alebo program rescEU.

Programy medzinárodnej spolupráce:

8	INTERREG	MH SR
9	ESPO	MDVRR SR
10	INTERACT	BSK a MH SR
11	URBACT	MDVRR SR

Európske podporné fondy:

- Fond európskej pomoci pre najviac odkázané osoby (OP pomoci pre najviac odkázané osoby, Rómovia, MPSVR SR), a iné

Ďalšie podporné programy:

- Švajčiarsky finančný mechanizmus,
- Nórsky finančný mechanizmus,
- Podporné programy UNDP, a iné.

Priority pre financovanie

V nadväznosti na novelu zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov bude môcť obec využívať aj nástroje zvýhodnenia pri čerpaní EU štrukturálnych a investičných fondov, ktoré sú smerované t' predovšetkým k tvorbe pracovných miest, čo je aj jeden z prioritných cieľov obce.

Dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode s SR je tiež zameraný na:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie,
- infraštruktúru pre hospodársky rast a tvorbu pracovných miest,
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce,
- udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov,
- modernú a profesionálnu verejnú správu.

5.3 Etapy a postup realizácie programu

Prvá časť kapitoly obsahuje hlavné etapy a procesy. V druhej časti formou tabuľky je odhadovaný časový harmonogram s % plnenia špecifických cieľov programu, ktoré súčasne vyjadrujú aj % čerpania zdrojov požadované na ich realizáciu. Absolútne čiastky na zabezpečenie cieľov formou projektov budú stanovené v ďalšom programovacom cykle.

5.3.1 Hlavné etapy programu

Etapa E1 - Príprava spoločnej stratégie v rámci partnerstva

- informovanie obyvateľstva o stratégii obce
- návrh stratégie programu rozvoja obce
- hrubý návrh rozpočtu na príslušné obdobie vo vzťahu k programu
- zabezpečenie organizácie realizácie programu

Etapa E2 - Schválenie návrhu stratégie rozvoja a jej programového dokumentu

- analýza a výber cieľov pre spoločnú stratégiu
- podrobná definícia cieľov
- hodnotenie typových projektov pre naplnenie cieľov
- stanovenie pravidiel manažmentu programu a spolupráce

Etapa E3 - Spresnenie programu (výber projektov, zodpovednosť, čas, financie)

- špecifikácia pravidiel, výber, spracovanie a hodnotenie projektov
- spresnenie vecného, časového a finančného plánu
- dojednávanie partnerstiev na realizáciu a financovanie programu
- spresnenie mier a ukazovateľov špecifických cieľov

Etapu E4-Realizácia a monitoring programu

- sledovanie a kontrola realizácie projektov programu
- hodnotenie priebehu a výsledkov programu
- spracovanie správ k čerpaniu prostriedkov (z fondov a pod.)
- cyklická a iteračná aktualizácia opatrení a úloh cieľov programu (E1 až E4)

Rámcový časový harmonogram v tabuľke je odhad formou % plnenia jednotlivých cieľov do roku 2020 (vo vzťahu k cieľovému horizontu programu do roku 2025). Jednotlivé časové míľniky vyjadrujú súčasne aj % čerpania požadovaných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektov. Konkrétne čiastky budú určené až po spracovaní ekonomického rozboru na základe zoznamu navrhovaných projektov v nasledujúcej etape programovacieho cyklu.

5.3.2 Nositelia programu a typových projektov rozvoja

V tejto časti je spracovaný návrh hlavných nositeľov realizácie cieľov programu rozvoja, stručné vymedzenie ich pôsobenia a zodpovednosti vo vzťahu k špecifikovaným typovým projektom, ktoré zabezpečujú ciele. Významní a v súčasnosti známi aktéri budú stanovený menovite, ostatní vo všeobecnej rovine v rámci príslušnej skupiny. Podrobnejší rámec organizačného a riadiaceho procesu má byť špecifikovaný v etape E1 a E2.

Hlavní aktéri

- a) Samospráva obce*
- b) Združenie obcí/mikroregiónu (MAS)*
- c) Samosprávny kraj (KSK)*
- d) Štátne inštitúcie (kataster, ochrana prírody, ŽP a pod.)(štát)*
- e) Vlastníci pôdy a spracovatelia poľnohospodárskych produktov (vlastníci)*
- f) Poľnohospodárske firmy a farmári (farmári)*
- g) Podnikatelia (fyzické a právnické osoby)(firmy)*
- h) Rozvojové agentúry a firmy pôsobiace v rozvoji regiónu (RRA)*
- i) Spolky, občianske združenia a pod.(spolky)*

Obec

Je hlavný nositeľ aktivít, ktorá svojím podielom prispieva k rozvoju mikroregiónu (v rámci vlastných aj spoločných aktivít). Úlohou je zabezpečenie aktivít programu rozvoja obce, ich realizácia a participácia na spoločných projektoch mikroregiónu.

Mikroregión

Je riadiaci orgán pre program mikroregiónu zodpovedný za vytvorenie vhodného systému pre jeho realizáciu. Jeho úlohou je spracovanie koncepcie, získavanie partnerov a údajov pre informačný systém a marketing mikroregiónu, získavanie finančných zdrojov a hlavne koordinácia aktivít jednotlivých obcí a riadenie spoločných projektov.

Samosprávny kraj (KSK)

Spolupracuje z hľadiska legislatívnej zodpovednosti za regionálny rozvoj celého územia VÚC poskytuje informácie a koncepčné materiály pre koordináciu rozvoja regiónu a predkladá podnety pre rozvoj v širších súvislostiach.

5.3.3 Odhadovaný časový rámec (harmonogram) realizácie programu.

Časový rámec a financie na plnenie cieľov formou projektov budú stanovené v rámci akčného plánu programu. K zoznam navrhovaných typových projektov majú byť v ďalšej fáze prira-

dení príslušný nositeľia hlavných aktivít pre realizáciu typového projektu. K ich upresňovaniu dochádza pri výbere konkrétnych projektov v rámci skupín činnosti etape E3. Navrhovaný typový projekt môže mať niekoľko konkrétnych projektov. Vymedzenie zodpovednosti (nositeľ úlohy) a spôsob riadenia konkrétneho projektu je stanovený pri v jeho prípravnej etape.

Tieto činnosti sa vykonávajú v priebehu schvaľovacieho procesu projektu, jeho upresňovania vecného, časového a finančného plánu a dojednávania partnerstva na realizáciu.

5.4 Organizácia a manažment

Program rozvoja je dôležitý predovšetkým tým, že zhrňuje základné informácie k stratégii vo všetkých súvislostiach rozvoja. Predkladá sa rôznym komisiám na vyššej programovej úrovni, slúži ako koncepčný materiál pre formulovanie cieľov rôznych projektov, ako podklad pre žiadosti o finančnú podporu na realizáciu týchto projektov a tiež na upresňovanie, získavanie a koordináciu záujmov partnerov na území obce.

Realizácia programu je vykonávaná na základe projektov. Pri ich špecifikácii a výbere dochádza k združovaniu záujmov a prostriedkov. Účinnosť plnenia programu je možno zvýšiť len na základe partnerstiev. Okrem súkromnej podnikateľskej bázy sú to napríklad partneri, ktorí čerpajú zdroje aj z iných fondov EÚ a zo sveta. Vhodnými partnermi sú vysoké školy, výskumné a technologické inštitúcie. V rámci špecifických cieľov formulovaných v programe sa táto spolupráca priamo núka.

Pri realizácii programu sa podieľajú mnohí účastníci jednotlivých projektov. K tomu je treba zabezpečiť vhodnú organizáciu a riadenie tohto procesu, ktorý pozostáva z plánovacích, komunikačných činností ako aj sledovania, hodnotenia a aktualizácie programu.

5.4.1 Organizácia programu

Štruktúra organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce a bude spresnená v ďalšom kroku programovacieho cyklu. Pre tento dokument programu je navrhovaný štandard stanovujúci princípy v tomto obsahu:

Zastupiteľstvo obce

Najvyšší orgán na čele so starostom má politickú a riadiacu zodpovednosť za plnenie celého programu rozvoja obce.

- prijíma rozhodnutia o postupe realizácie programu
- ustanovuje riadiacu skupinu/osobu, ktorú poverí riadením procesu
- schvaľuje návrhy a projekty rozvoja
- dojednáva partnerské vzťahy
- zúčastňuje sa programovania v rámci stratégie mikroregiónu
- hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu
- zabezpečuje jeho realizáciu a rozhoduje o zmenách

Riadiaca skupina

Činnosti riadiacej skupiny v obci preberá najvyšší orgán. (Riadením procesu napr. konkrétneho projektu však môže poveriť aj inú osobu alebo inštitúciu). Hlavné činnosti manažmentu programu sú:

- organizačné a technické zabezpečenie programu
- kontrola (fyzická, ekonomická, kvalitatívna)
- monitoring a evidencia (pomocou ukazovateľov)
- hodnotenie (priebežné a záverečné)
- spracovanie správ o stave a výsledkoch

Pracovná skupina

Zloženie pracovnej skupiny musí odrážať príslušný rozsah záujmov v území obce. V skupine. V skupine by preto mali byť reprezentanti verejného a súkromného sektoru, podnikatelia apod., zástupcovia ako z obce tak aj partneri zúčastňujúci sa na realizácii programu. Dôležití sú predovšetkým odborne zdatní a spoločensky uznávaní so znalosťou situácie a pomerov obce a jej programových zámerov. Súčasťou skupiny môže byť externý konzultant, ktorý je pomocníkom vo všetkých fázach programu. Hlavné činnosti tejto skupiny sú:

- vykonávať rozbor pre zabezpečenie programu
- posudzovať projekty do programu
- prejednávať vecnú problematiku s partnermi
- spracovávať a preberať dokumentáciu projektov
- riešiť operatívne problémy pri realizácii programu
- spracovávať a predkladať návrhy pre aktualizáciu programu

Verejnosť

Účasť verejnosti je zvlášť dôležitá pretože určuje výslednú legitimitu, vierohodnosť a záväznosť programu. Verejnosť sa v procese tvorby a realizácie programu zúčastňuje dvoma spôsobmi:

- prostredníctvom svojich zástupcov v celom procese
- účasťou na prerokovaní čiastkových a celkových výsledkov programu

Konkrétne podoba účasti a formy prerokovania závisí od podmienok, ktoré si obec vytvorí napr. pre tlač, rozhlas, internet, verejné prerokovanie a pod. Informovanosť a publicita je jednou z podmienok úspešnosti realizácie cieľov programu obce.

5.4.2 Manažment programu

Organizačné zásady a pravidlá riadenia budú stanovené v etape E1. Tieto zásady musia byť stanovené tak, aby zabezpečovali celý proces plnenia programu. Obsahujú pravidlá pre procesy, ktoré sa vzájomne prekrývajú. Sú to hlavne tieto všeobecné činnosti:

- získavanie, sledovanie, hodnotenie a spracovanie informácií
- **prerokovanie** nadväznosti postupu realizácie projektov
- vytváranie technických a organizačných podmienok pre realizáciu projektov

Pre špecifické riešené problémy a projekty je potrebné aby pracovná skupina spracovala aj špecifické pravidlá v súlade so stanovenými zásadami. Pritom je potrebné rešpektovať aj väzby na okolie napr.:

- stavebný dozor, životné prostredie, hygiena, veterinárna starostlivosť, ochrana prírody a krajiny, finančné úrady, okresné, mestské, krajské úrady a pod.

Pre manažment podľa organizačných zásad musia byť vymedzené základné činnosti, zodpovednosť, spôsob a forma predkladania správ, časové charakteristiky (napr. frekvencia pravi-

delného hodnotenia a schvaľovania zastupiteľstvom obce, predkladania správ pracovnými skupinami a pod.) Vlastný rámec manažmentu programu je vymedzený troma hlavnými procesmi, ktorými sú: kontrola, monitoring a hodnotenie.

Kontrola

Štandardne má byť vykonávaná: fyzická, ekonomická a kvalitatívna kontrola na mieste. Vo fáze schvaľovania je potrebné kontrolovať výsledky posúdenia prijateľnosti projektu, prípravu zmlúv, kontrolu v priebehu, ukončenia etapy alebo realizácie, pred platbami.

Má byť vykonávaná aj u dodávateľa materiálu a služieb. Z kontroly je potrebné spracovať správy ako podklad pre platby (fondy EÚ, banky). Obsahom je či realizácia rešpektuje stanovené parametre projektu, finančné prostriedky a či bol dosiahnutý cieľ programu.

Monitoring

Znamená sledovanie a preberanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp. Monitoring je potrebné vykonávať voči stanoveným ukazovateľom špecifických cieľov programu. Výsledky je potrebné tiež spracovať pretože sú súčasťou správ pre vyššie úrovne programov (regionálny monitorovací výbor) a administratívu fondov.

Hodnotenie

Je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom programu. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a problémy. Riešenie problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Záver

Predložený dokument Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je spracovaný na základe zadania zastupiteľstvom obce. Po jeho odsúhlasení sa stane záväzným programom rozvoja obce. Jeho ďalšou fázou je vytvorenie organizácie a manažmentu pre postupné zabezpečenie cieľov a ich opatrení na základe prípravy kvalitných projektov, získaných finančných zdrojov na ich realizáciu a spolupráca s partnermi programu.

Vypracovanie a schválenie PHRSR je jednou z podmienok na predloženie žiadosti vyššieho územného celku alebo obce alebo skupiny obcí o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2. zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

V ďalšej etape naplňovania cieľov PHSR je potrebné venovať pozornosť:

- sledovaniu vyhlasovania konkrétnych výziev, ktoré sa týkajú hlavne rozvoja obce
- zoznam okresov zaradených do zoznamu najmenej rozvinutých okresov (okres Trebišov)
- možnosti čerpania fondov na realizáciu projektov z ostatných zdrojov, hľadania a získavania partnerstiev pre komplexnejšie naplňovanie cieľov

Príloha č. 1

Zoznam skratiek

CHVO	Chránená vodohospodárska oblasť
CR	Cestovný ruch
EIP	European Innovation Partnerships
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
	Schéma spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit
EO	Ekvivalentní obyvatelia
EÚ	Európska únia
EVS	Efektívna verejná správa
IKT	Informačné a komunikačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
KŽP	Kvalita životného prostredia
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale
	Spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka
MAS	Miestna akčná skupina
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MSP	Malí a strední podnikatelia
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
MŠ	Materská škôlka
NUTS	Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques
	Nomenklatúra územných štatistických jednotiek."
OcÚ	Obecný úrad
OP	Operačný program
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PHSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
TV	Trebišov
PRV	Program rozvoja vidieka
RRA	Regionálna rozvojová agentúra
KSK	Košický samosprávny kraj
SWOT	Strengths Weaknesses Opportunities, Threats
	silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby
TJ	Telovýchovná jednota
TTP	Trvalé trávnaté porasty
VÚC	Vyšší územný celok
ÚPD	Územno-plánovacia dokumentácia
ÚV SR	Úrad vlády SR
UNDP	The United Nations Development Programme
	Celosvetová rozvojová sieť OSN
ŽP	Životné prostredie
ZŠ	Základná škola

Zoznam hlavných zdrojov informácií

1. Program Slovensko 2021 – 2027

https://www.eurofondy.gov.sk/wp-content/uploads/2022/03/Program_Slovensko_SK_verzia-1.0-1.pdf

2. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Zemplínska Nová Ves
Aktualizácia PHSR na obdobie r. 2015 až 2020 s výhľadom na r.2025

3. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja
Vstupná správa pre spracovanie PHRSR/IUS VUC na roky 2022 – 2027 s výhľadom do roku 2030

[Dokumenty a publikácie - VUCKE](#), resp.

https://kosickysamospravnykrajsk.sharepoint.com/sites/PZ_ANALYZA/Zdielane%20dokumenty/Resoures/Vstupn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20PHRSR%20Ko%C5%A1ick%C3%BD%20kraj%202021%202030.pdf

4. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja
v programovacom období 2016 – 2020

<http://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/program-hosp-socialneho-rozvoja/dokumenty-publikacie/>

5. Územný plán obce, <http://www.znves.sk/-mapa-obce--uzemny-plan-obce>

6. Vlastné a miestne zdroje:

- špeciálne dotazníky: dotazník rozvoja, dotazník potenciálnych možností, dotazník analýzy, dotazník hodnotenia
- ďalšie dotazníky: dotazník starostu, dotazník poslancov, dotazník občanov, dotazník aktualizácie (charakteristiky obce, hlavné problémy, nové ciele, priority, projekty)
- Štatistické a iné verejné dáta, údaje miestneho úradu a ostatné informácie získané z konzultácií a prerokovania problémov s predstaviteľmi samosprávy obce

Príloha č. 3

Dotazník aktualizácie – Problémy a požiadavky

Časť 1 - Aké sú hlavné problémy obce v súčasnosti a návrhy na zlepšenie

(V zátvorke uveďte prioritu riešenia podľa dôležitosti: 1– najvyššia priorita, 2– stredná, 3– nízka)

1. Hospodárstvo: (ekonomika, podnikanie, administratíva, rozsah služieb obecného úradu, partneri...) <ul style="list-style-type: none">- Úprava prostredia pozemku pri gr.katolíckom chráme po delimitácii z MH SR, vytvorenie oddychovej zóny- Rozvoj sociálnych služieb prostredníctvom komisie pri obecnom zastupiteľstve- Zvýšenie zamestnanosti prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce
2. Informatizácia: (Internet, dostupnosť signálu, elektronizácia obce, vzdelávanie v oblasti IT...) <ul style="list-style-type: none">- Šírenie internetu prostredníctvom optického internetu – rok 2022 ukončenie investície Telekom, začatie f. Antik
3. Cestovný ruch (ubytovanie, stravovanie, turistické atrakcie, pamiatky, tradície, múzea, športová infraštruktúra...) <ul style="list-style-type: none">- Žiadne možnosti ubytovania a stravovania v obci – izba tradícií, súkromné aktivity- Vyššia propagácia a sprístupnenie existujúcich atrakcií, izieb tradícií (v obci sú 3)- Starostlivosť o existujúcu športovú infraštruktúru, organizovanie podujatí- Vybudovanie cyklotrasy a náučných chodníkov
4. Vybavenosť, služby: (obchody, platené služby, kaderníctvo, opravy, servis, drobná výroba...) <ul style="list-style-type: none">- Okrem potravín, pohostinstva, autoservisu a servis poľnohospodárskych strojov nie sú ďalšie služby
5. Technická infraštruktúra: (kanalizácia, vodovod, plyn, elektrické siete, teplo...) <ul style="list-style-type: none">- Chýba kanalizácia- Osvetlenie cintorína v Úpore a cesty na cintorín
6. Komunikácie: (miestne, štátne, parkovanie, chodníky, mosty, dopravné značenia, údržba ...) <ul style="list-style-type: none">- Ukončenie opráv chodníkov- Oprava obecných ciest v oboch častiach
7. Vzdelávanie, školy: (jasle, školy: materská, základná, jazyková, vzdelávacie kurzy ...) <ul style="list-style-type: none">- Nízka návštevnosť v MŠ- Zlá spolupráca rodičov so školou
8. Životné prostredie: (oddychové zóny, zeleň, čistota, vodné toky, ovzdušie, odpad, skládky ...) <ul style="list-style-type: none">- Vybudovanie oddychovej zóny pri gr.katolíckom chráme- Zabezpečenie čistoty na verejných priestranstvách- Zabezpečenie spôsobu nakladania so všetkými druhmi odpadu- Likvidácia skládok v katastri obce
9. Zdravotníctvo a sociálna oblasť: (lekárska služba, starostlivosť o dôchodcov, bývanie, opatrovateľská služba, Rómovia...) <ul style="list-style-type: none">- Podpora lekárskej služby v Nižnom Žipove – zabezpečovanie dopravy- Starostlivosť o osamelé žijúcich občanov- Nákup a doprava liekov
10. Kultúra, šport: (dom kultúry, kino, divadlo, umelecké skupiny, spolky, kultúrne akcie, športové aktivity ...) <ul style="list-style-type: none">- Pokračujúca podpora obce pri kultúrno-sportových aktivitách
Doplňujúci komentár:

Časť 2 - Aké sú hlavné priority a návrhy na riešenie

a) Vyberte (3 – 4) najdôležitejšie problémy, ktoré je potrebné v obci naliehavo riešiť

- nelegálne skládky odpadu
- oprava miestnych ciest a chodníkov
- kanalizácia

b) Uved'te v ktorej oblasti by mohla lepšie fungovať miestna samospráva

- sociálnej oblasti

c) Ktoré sú podľa Vás hlavné výhody a aký je potenciál obce?

- blízkosť okresného mesta
- záujem mladých rodín o výstavbu a rekonštrukciu rodinných domov
- možnosť zamestnania v poľnohospodárskych spoločnostiach v mieste bydliska
- široká škála kultúrnych a športových aktivít

d) Aké by mali byť hlavné ciele pre rozvoj obce na ďalších 6 rokov?

- zvýšenie zamestnanosti
- odkanalizovanie obce
- ponuka sociálnych služieb

e) Ktoré projekty obce boli realizované v posledných 6 rokoch

- Obnova ihriska s dopadovou plochou v areáli ZŠ v r.2022
- Oprava komunikácie ul. Alejová v r. 2021
- Rekonštrukcia obecných komunikácií v r. 2021
- Výmena okien v nebytových priestoroch v r. 2021
- Oprava povrchu asfaltového ihriska v ZŠ v r. 2021
- Kamerový systém v r.2020
- Stola a stoličky do kultúrneho domu v r. 2019
- Intenzifikácia triedeného zberu komunálnych odpadov r. 2020 – traktor s vlečkou a čelným nakladačom
- Výstavba automatického zavlažovacieho systému pre futbalové ihrisko r. 2020
- Revitalizácia okolia obecného domu r. 2020, 2019 a 2018
- Výmena umelého trávniku na multifunkčnom ihrisku r.2018
- Výstavba detského ihriska v Oáze oddychu r.2018
- Výmena strešnej krytiny v Dome smútku v r. 2017
- Modernizácia vykurovania v kultúrnom dome v r. 2016
- Prístavba a stavebné úpravy kuchyne v ZŠ, MŠ r. 2016
- Rekonštrukcia kuchyne v kultúrnom dome v r. 2016
- Zateplenie obvodového plášťa na kultúrnom dome v r. 2016

f) Aké projekty navrhujete realizovať v najbližšej budúcnosti (do 6 rokov)?

- Rekonštrukcie interiérov kultúrnych domov
- Modernizácia amfiteátra a okolia
- Oprava chodníkov a ciest
- Oddychová zóna pri gréckokatolíckom chráme
- Cyklotrasa

g) Aké partnerstvá a spoluprácu očakávate pre rozvoj obce (organizácie, podnikatelia, občania)?

- MAS Roňava
- Mikroregión Roňava
- ZMOS Južný Zemplín

h) Čo očakávate od programu rozvoja obce (PHSR)?

- nástroj na určenie postupov a krokov pri tvorbe projektov
- kontrola a riadenie strategických cieľov
- spôsob zapojenia občanov do tvorby stratégie rozvoja obce

Príloha č. 4

Dotazník občanov, zhrnutie odpovedí

Problémy:

- Kanalizácia
- Oprava cestných komunikácií
(vrátane cesty k cintorínu, príjazd na Tichej ulici Zemplínsky Klečenov)
- Výstavba bytov, nájomné byty
- Skládka odpadu v okolí obce
- Vyčistiť dedinu
- Oplotenie cintorína a jeho pravidelné kosenie
- Nedostatočná kontrola dodržiavania poriadku, opatrenia na postihy
(pálenie odpadu, poškodzovanie majetku, rušenie nočného klľudu, Rómovia bez trvalého pobytu,, riešiť vysporiadanie pozemkov nevhodní zamestnanci VPP)

Návrhy:

- Realizácia kanalizácie
- Zbúrať schátrane budovy Semex, upraviť jeho okolie
- Upraviť dom Sabolovej
- Obnova ciest
- Prestavba poľných ciest z Úpora s napojením na Trebišov, zvýšiť dostupnosť obce
- Postaviť obecnú sušiareň na ovocie,
- Vytvoriť obecný album (historické záznamy)
- Zriadiť nové autobusové spoje (polnočný, ranný)
- Obecná polícia (s kompetenciou na postihy)
- alebo Zriadenie občianskych hliadok, hlavne v podvečer, zlepši úroveň aj nezamestnanosť
- Osadenie odpadkových košov pozdĺž cesty k obchodu

Výhody obce

- Amfiteáter v peknom prostredí
- Pekné prostredie a dostupnosť spojenia na okresné mesto, slušní spoluobčania.
- Zber odpadu z domácnosti
- Sídlo troch firiem
- Vhodné vlakové a autobusové spojenie, pošta, ZŠ, MŠ, detské ihrisko pri škole, multifunkčné ihrisko, obchod, triedenie odpadu, pomoc obce obyvateľom ...

Dotazník poslancov, zhrnutie odpovedí

Problémy:

- Kanalizácia
- Sociálne služby
- Cesty, chodníky, cesta na cintorín
- Zberný dvor
- Kameraný systém, spojený s právnou mocou
- Bývanie, pozemky na výstavbu rodinných domov
- Častejšia kontrola policajtov na verejný poriadok

Nové ciele:

- Zriadenie vývarovne pre starých a chorých
- Riešenie problémov rómskeho etnika (v škole)
- Urnový háj na cintoríne
- Kanalizácia
- Rekonštrukcia budovy domu potravín a baru, Klečenov
- Cyklotrasa
- Nájomné byty
- Starostlivosť o dôchodcov
- Podpora aktivít pre mládež

Prioritné ciele:

- Výstavba kanalizácie a čističky
- Rekonštrukcia kultúrneho domu, Klečenov, elektrina, strop
- Oprava ciest a chodníkov
- Zriadenie kamerového systému, rozšírenie

Nové projekty:

- Riešenie opatrovateľskej služby pre starých a chorých
- Požičovňa bicyklov
- Obecná polícia

Prioritné projekty:

- Kanalizácia
- Rekonštrukcia KD
- Opatrovateľské služby